

WWF Ελλάς
Λεμπέση 21
Αθήνα 11743

Τηλέφωνο: 210 3314893
Fax: 210 3247578
c.liarikos@wwf.gr
www.wwf.gr

Προς: Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

Υπόψη: κ. Φωτεινή Αραμπατζή, Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων

21 Οκτωβρίου 2019

Αρ. πρωτοκόλλου: 125

Αξιότιμη κα. Υφυπουργέ,

Με την παρούσα επιστολή, σας καταθέτουμε την ολοκληρωμένη πρόταση του WWF Ελλάς για την αντιμετώπιση και επίλυση ενός σημαντικού θέματος που απασχολεί τις τελευταίες δεκαετίες τόσο τον αλιευτικό κλάδο της χώρας όσο και τους φορείς που ασχολούνται με την προστασία των θαλάσσιων θηλαστικών και συγκεκριμένα αυτό της αρνητικής αλληλεπίδρασης μεταξύ θαλάσσιων θηλαστικών και αλιέων, ειδικά αυτών που ασχολούνται με την παράκτια επαγγελματική αλιεία. Την πρόταση μας αυτή είχαμε καταθέσει και τον περασμένο Απρίλιο στην προηγούμενη ηγεσία του ΥΠΑΑΤ που όμως δεν υπήρξε κάποια σχετική πρωτοβουλία από πλευράς του υπουργείου σας.

Το WWF Ελλάς, στο πλαίσιο της συνεχούς προσπάθειας του για την αποτελεσματική προστασία της βιοποικιλότητας της χώρας μας και ειδικότερα των θαλάσσιων θηλαστικών (κητώδη και πτερυγιόποδα, στις ελληνικές θάλασσες δελφίνια και μεσογειακές φώκιες) που αποτελούν σημαντικούς δείκτες της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος, πήρε την πρωτοβουλία να επεξεργαστεί και να σας καταθέσει μια ολοκληρωμένη πρόταση για τη λήψη μέτρων για τη μείωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ θαλάσσιων θηλαστικών και αλιέων, ειδικά αυτών που ασχολούνται με την παράκτια επαγγελματική αλιεία.

Η πρότασή μας έχει διαμορφωθεί ως ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης, που στόχος του είναι να αποτελέσει ένα βασικό εργαλείο διαμόρφωσης και θεσμοθέτησης συγκεκριμένων πολιτικών, οι οποίες με την εφαρμογή τους θα συμβάλλουν ουσιαστικά στη μείωση των αρνητικών συνεπειών, τόσο για τα θαλάσσια θηλαστικά όσο και για τους αλιείς (*συνημμένο α. Σχέδιο Δράσης για τη Μείωση της Αλληλεπίδρασης Θαλάσσιων Θηλαστικών – Αλιείας στην Ελλάδα*). Οι προτάσεις του Σχεδίου αποτελούν εφαρμόσιμα εργαλεία για την αντιμετώπιση της αλληλεπίδρασης σε επίπεδο τεχνικών μέτρων, οικονομικής αντιστάθμισης των ζημιών, αλλά και ευρύτερων θεσμικών ρυθμίσεων σχετικών με τη βιωσιμότητα της αλιείας, τη βελτίωση της διαχείρισης των ιχθυοαποθεμάτων και τη διατήρηση των θαλάσσιων θηλαστικών ως δομικών στοιχείων των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, αποσκοπώντας στη συνολική και μακροχρόνια επίλυση του αιτίου των συγκρούσεων.

Το Σχέδιο Δράσης διαμορφώθηκε με βάση μια εκτεταμένη και αναλυτική επισκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας σε τεχνικά/επιστημονικά δεδομένα για την ένταση και το μέγεθος της αλληλεπίδρασης, την αποτίμηση των επιπτώσεών της, αλλά και των νομικών εργαλείων που βρίσκονται σε ισχύ για την αντιμετώπισή της σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

Αξίζει να επισημάνουμε ότι στο πλαίσιο του Σχεδίου Δράσης για τη Μείωση της Αλληλεπίδρασης Θαλάσσιων Θηλαστικών – Αλιείας, το WWF Ελλάς θα ήθελε να σας προτείνει να εξετάσετε κατά προτεραιότητα μία σειρά συγκεκριμένων και εφαρμόσιμων οικονομικών μέτρων (συνημμένο β. Σύνοψη Πρότασης για τη Λήψη Θεσμικών - Οικονομικών Μέτρων για τη Μείωση της Αλληλεπίδρασης μεταξύ Θαλάσσιων Θηλαστικών και Αλιέων), τα οποία θα μπορούσαν να υλοποιηθούν άμεσα και να συμβάλλουν σημαντικά στην αντιστάθμιση της οικονομικής απώλειας που προκαλείται στο εισόδημα των αλιέων εξαιτίας της αλληλεπίδρασης.

Τα προτεινόμενα οικονομικά μέτρα αφορούν

- α) στη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας του Οργανισμού Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ), ώστε να καλύπτουν επαρκώς τη ζημιά που υφίστανται οι αλιείς, και
- β) στην ενεργοποίηση και εφαρμογή συγκεκριμένων άρθρων του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 508/2014/ΕΚ, μέσω της υλοποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), για τη δημιουργία και χρηματοδότηση ενός εθνικού συστήματος οικονομικής ενίσχυσης.

Είμαστε στη διάθεσή σας για να συζητήσουμε περαιτέρω μαζί σας και με τις υπηρεσίες του ΥΠΑΑΤ την δυνατότητα υιοθέτησης του συνόλου ή μέρους της παραπάνω πρότασης.

Με εκτίμηση,

Κωνσταντίνος Λιαρίκος
Επικεφαλής Περιβαλλοντικού Προγράμματος
WWF Ελλάς

Κοινοποιήσεις:

1. κ. Κ. Μπαγινέτας, Γενικό Γραμματέα Αγροτικής Πολιτικής & Διαχείρισης Κοινοτικών Πόρων,
2. κα. Μ. Πέτρου, Γενική Διευθύντρια της Γενικής Διεύθυνσης Βιώσιμης Αλιείας
3. κ. Α. Καραγιαννάκος, Διευθυντής Αλιευτικής Πολιτικής & Αξιοποίησης Προϊόντων Αλιευτικής Παραγωγής

Συνημμένα

- α) Σχέδιο Δράσης για τη Μείωση της Αλληλεπίδρασης Θαλάσσιων Θηλαστικών – Αλιείας στην Ελλάδα
- β) Σύνοψη Πρότασης για τη Λήψη Θεσμικών - Οικονομικών Μέτρων για τη Μείωση της Αλληλεπίδρασης μεταξύ Θαλάσσιων Θηλαστικών και Αλιέων

ΣΧΕΔΙΟ
ΔΡΑΣΗΣ

2019

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ
ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ
ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΘΗΛΑΣΤΙΚΩΝ - ΑΛΙΕΙΑΣ
ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Μάρτιος 2019

ΣΧΕΔΙΟ ΔΡΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΘΗΛΑΣΤΙΚΩΝ - ΑΛΙΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Βιβλιογραφική αναφορά: Βαγγέλης Ι. Παράβας, Σπύρος Κοτομάτας, Αμαλία Αλμπερίνι, Παναγιώτα Μαραγκού, Αντιγόνη Φούτση, Κωνσταντίνος Λιαρικός, 2019, Σχέδιο Δράσης για τη Μείωση της Αλληλεπίδρασης Θαλάσσιων Θηλαστικών – Αλιείας στην Ελλάδα. WWF Ελλάς. 34 σελίδες.

Ευχαριστίες

Για την πραγματοποίηση αυτής της έκδοσης θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά την Ανδρονίκη Παρδαλού, υποψήφια Διδάκτορα και τον Αναπληρωτή Καθηγητή Θανάση Τσίκληρα, του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, για τη συμβολή τους με σχόλια και προτάσεις σχετικά με την ένταση και επίλυση των αρνητικών επιπτώσεων της αλληλεπίδρασης θαλάσσιων θηλαστικών – παράκτιας αλιείας, καθώς και τους Άννα Βαφειάδου, Σοφία Κόπελα και Γιώργο Χασιώτη για το σχολιασμό επί του τελικού κειμένου της πρότασης αυτής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ	2
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	3
ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ	4
ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΜΕΓΕΘΟΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ.....	5
Αλληλεπιδράσεις Θαλάσσιων Θηλαστικών και Αλιείας	5
Γενικά στοιχεία για την αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες στην Ελλάδα.....	5
Θαλάσσια θηλαστικά που αλληλεπιδρούν με αλιευτικές δραστηριότητες στην Ελλάδα....	6
Εκτίμηση των επιπτώσεων της αλιείας στα θαλάσσια θηλαστικά.	7
Εκτίμηση ζημιάς στον αλιευτικό-ιχθυοκαλλιεργητικό τομέα.	9
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ	12
Μέτρα και πρακτικές που έχουν εφαρμοστεί στο παρελθόν και σήμερα σε διεθνές επίπεδο για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων της αλληλεπίδρασης.....	12
(1) Τεχνικά/πρακτικά μέτρα αποτροπής ή/και μείωσης των αλληλεπιδράσεων.....	12
(2) Μέτρα οικονομικού χαρακτήρα (ενισχύσεις-αποζημιώσεις).....	13
(3) Θεσμικά μέτρα βιώσιμης διαχείρισης και εξορθολογισμού της χρήσης των αλιευτικών πόρων και μείωσης της αλιευτικής προσπάθειας.	14
Προτάσεις προς εφαρμογή στην Ελλάδα για την αντιμετώπιση του προβλήματος	15
Τεχνικά και Πρακτικά Μέτρα	16
Οικονομικά Μέτρα	20
Θεσμικά Μέτρα	24
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	30
Σχετική εθνική, ευρωπαϊκή νομοθεσία, διεθνείς συνθήκες	30
Δεδομένα αλιείας υδατοκαλλιεργειών στην Ελλάδα	31
Εκτίμηση επιπτώσεων αλληλεπίδρασης στα θαλάσσια θηλαστικά και στην αλιεία	31
Εμπειρία - προτάσεις για τη διαχείριση της αλληλεπίδρασης και των επιπτώσεων της ..	32

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το παρόν Σχέδιο Δράσης διαμορφώθηκε με σκοπό να αντιμετωπίσει ένα σημαντικό και καλά τεκμηριωμένο πρόβλημα, για το οποίο οι όποιες προσπάθειες επίλυσης που έχουν γίνει μέχρι σήμερα στη χώρα μας είναι περιορισμένες, αποσπασματικές και εντέλει ανεπαρκείς. Η υιοθέτηση και υλοποίησή του από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές θα συμβάλλει ολοκληρωμένα και ουσιαστικά με τη θέσπιση συγκεκριμένων και εφαρμόσιμων μέτρων (τεχνικών-διαχειριστικών, οικονομικών και θεσμικών) στην αντιμετώπιση των αρνητικών επιπτώσεων της σχέσης των θαλάσσιων θηλαστικών με την αλιεία.

Η σχέση, **οι αλληλεπιδράσεις και οι συγκρούσεις θαλάσσιων θηλαστικών με την αλιεία οδηγούν σε μία σειρά σημαντικών αρνητικών συνεπειών και για τις δύο πλευρές**. Η αλιεία αποτελεί σημαντική απειλή για τη βιωσιμότητα των πληθυσμών θαλάσσιων θηλαστικών και την επιβίωσή τους, κυρίως εξαιτίας του τραυματισμού ή/και θανάτου από πνιγμό λόγω τυχαίας παγίδευσης τους σε αλιευτικά εργαλεία, της ηθελημένης θανάτωσης από ψαράδες για λόγους αντεκδίκησης, και της γενικότερης μείωσης των ιχθυοαποθεμάτων εξαιτίας της υπεραλίευσης και των καταστρεπτικών πρακτικών διαχείρισης των πόρων. Στον αντίποδα, οι αλιείς υφίστανται οικονομική ζημιά από την καταστροφή και ανάγκη επιδιόρθωσης/αντικατάστασης των αλιευτικών εργαλείων που προκαλούν τα θαλάσσια θηλαστικά, και τη μείωση της αξίας ή/και ποσότητας των αλιευμάτων που αλιεύουν εξαιτίας του ακρωτηριασμού/καταστροφής ή της κατανάλωσης τους από αυτά. Θα πρέπει εδώ να αναφερθεί πως κομβικό σημείο στην αυξημένη ένταση και στις επιπτώσεις της σχέσης αλληλεπίδρασης αποτελούν οι μη βιώσιμες ή/και καταστρεπτικές διαχειριστικές πρακτικές των αλιευμάτων ως πόρων, των οποίων η υπεραλίευση οδηγεί σε ολοένα και πιο έντονες συγκρούσεις μεταξύ θαλάσσιων θηλαστικών και αλιείας.

Στο πλαίσιο της συγγραφής του Σχεδίου Δράσης πραγματοποιήθηκε εκτεταμένη και αναλυτική επισκόπηση της υπάρχουσας βιβλιογραφίας σε τεχνικά/επιστημονικά δεδομένα για την ένταση και το μέγεθος της αλληλεπίδρασης, την αποτίμηση των επιπτώσεών της, αλλά και των νομικών εργαλείων που βρίσκονται σε ισχύ για την αντιμετώπισή της σε εθνικό, ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο.

ΣΤΟΧΟΣ ΤΟΥ ΣΧΕΔΙΟΥ ΔΡΑΣΗΣ

Ο στόχος του Σχεδίου Δράσης είναι να αποτελέσει ένα βασικό εργαλείο διαμόρφωσης και θεσμοθέτησης συγκεκριμένων πολιτικών, οι οποίες με την εφαρμογή τους θα συμβάλλουν ουσιαστικά στη μείωση των αρνητικών συνεπειών, τόσο για τα θαλάσσια θηλαστικά όσο και για τους αλιείς. **Οι προτάσεις του Σχεδίου αποτελούν εφαρμόσιμα εργαλεία για την αντιμετώπιση της αλληλεπίδρασης σε επίπεδο τεχνικών μέτρων, οικονομικής αντιστάθμισης των ζημιών, αλλά και ευρύτερων θεσμικών ρυθμίσεων** σχετικών με τη βιωσιμότητα της αλιείας, τη βελτίωση της διαχείρισης των ιχθυοαποθεμάτων και την διατήρηση των θαλάσσιων θηλαστικών ως δομικών στοιχείων των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, αποσκοπώντας στη συνολική και μακροχρόνια επίλυση του αιτίου των συγκρούσεων.

Συνεπώς, **το Σχέδιο Δράσης δύναται να αποτελέσει έναν τεκμηριωμένο οδικό χάρτη για τη διαμόρφωση και υλοποίηση εθνικής πολιτικής** από τα συναρμόδια όργανα της Πολιτείας (Υπουργεία Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Περιβάλλοντος και Ενέργειας, και Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής), καθώς και άλλων σχετικών και εμπλεκόμενων φορέων και υπηρεσιών. Ιδιαίτερης σημασίας για την αποτελεσματική του εφαρμογή, πέρα από την άμεση υιοθέτηση του Σχεδίου Δράσης, είναι η διενέργεια της σχετικής διαβούλευσης με τα συνδικαλιστικά όργανα των αλιέων και όλων των σχετικών φορέων, τα οποία θα συμβάλλουν καθοριστικά στην περαιτέρω εξειδίκευση, αποδοχή και εφαρμογή του.

Η υιοθέτηση του Σχεδίου και η λήψη των μέτρων που περιλαμβάνει **θα συμβάλλει** επιπλέον στο να επιτευχθούν ευρύτεροι στόχοι και σκοποί, συντελώντας ουσιαστικά:

- **στη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης αρκετών ειδών κοινοτικής σημασίας**, μεταξύ των οποίων βρίσκεται η απειλούμενη με εξαφάνιση μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), το ρινοδέλφιο (*Tursiops truncatus*), η φώκαινα (*Phocoena phocoena*) και το κοινό δελφίνι (*Delphinus delphis*).
- **στην έμπρακτη υποστήριξη της παράκτιας επαγγελματικής αλιείας**, ενός πρωτογενούς παραγωγικού κλάδου με μοναδική σημασία για τη συνοχή τόσο οικονομικά όσο και κοινωνικά των νησιωτικών και παράκτιων κοινωνιών της Ελλάδας.

ΠΑΡΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ, ΜΕΓΕΘΟΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΕΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΕΠΕΙΩΝ

Αλληλεπιδράσεις Θαλάσσιων Θηλαστικών και Αλιείας

Τα τελευταία χρόνια, στη Μεσόγειο αλλά και στην Ελλάδα, οι αντιδράσεις των ψαράδων σχετικά με την καταστροφή που προκαλούν τα δελφίνια και οι φώκιες στα δίχτυα τους γίνονται ολοένα και πιο έντονες, συμπεριφορά που πιθανώς να οφείλεται στη μείωση των ιχθυοαποθεμάτων και συνεπώς του καθαρού κέρδους από την αλιεία. Παράλληλα, οι αλιευτικές δραστηριότητες, οι πρακτικές διαχείρισης ή και απουσίας διαχείρισης των ιχθυοαποθεμάτων έχουν αναγνωρισθεί ως ιδιαίτερα σημαντικές απειλές και πιέσεις που επηρεάζουν αρνητικά την κατάσταση διατήρησης των θαλάσσιων θηλαστικών.

Οι αλληλεπιδράσεις αλιέων - θαλάσσιων θηλαστικών έχουν βαρύτερες επιπτώσεις τόσο στα ίδια τα είδη όσο και στον αλιευτικό κλάδο. Οι κύριες αρνητικές επιπτώσεις στους πληθυσμούς των θαλάσσιων θηλαστικών περιλαμβάνουν:

- Την **τυχαία αλίευση** και παγίδευση τους σε αλιευτικά εργαλεία (κυρίως δίχτυα), ή την εμπλοκή τους σε εγκαταλελειμμένα αλιευτικά εργαλεία (δίχτυα φαντάσματα – ghost nets), με συνέπεια και στις δύο περιπτώσεις τον τραυματισμό ή/και πνιγμό τους,
- Την **ηθελημένη θανάτωσή** τους από ψαράδες για λόγους αντεκδίκησης για την πραγματική ή υποθετική ζημιά που προκαλούν. Στην Ελλάδα η ηθελημένη θανάτωση δελφινιών και μεσογειακής φώκιας από ψαράδες για λόγους αντεκδίκησης και η τυχαία παγίδευση τους σε αλιευτικά εργαλεία αποτελούν μέχρι και σήμερα τις κυριότερες απειλές για τα είδη αυτά. Θανατώσεις θαλάσσιων θηλαστικών συμβαίνουν επίσης μέσω παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας (illegal, unreported and unregulated fishing-IUU), με τη χρήση παράνομων μεθόδων αλιείας (δυναμίτης, κ.α.).
- Τη **γενικότερη μείωση των ιχθυοαποθεμάτων (οπότε και των θηραμάτων τους)** εξαιτίας της υπεραλίευσης.

Στον αντίποδα οι αρνητικές συνέπειες της αλληλεπίδρασης για την αλιεία είναι:

- Η **οικονομική επιβάρυνση από την καταστροφή των αλιευτικών εργαλείων**, όπως τρύπες, σκισίματα, κ.α. που δημιουργούνται από τα θαλάσσια θηλαστικά κατά την προσπάθειά τους να αποσπάσουν τα αλιεύματα από αυτά.
- Ο **επιπλέον χρόνος** που απαιτείται να αφιερώσει ο ψαράς **για να διορθώσει ή να αντικαταστήσει ένα αλιευτικό εργαλείο** που έχει υποστεί ζημιά από θαλάσσια θηλαστικά.
- Η **μείωση της αξίας, της ποιότητας ή και της ποσότητας των αλιευμάτων** που συλλέγονται στα εργαλεία, εξαιτίας του ακρωτηριασμού/καταστροφής ή της πλήρους κατανάλωσης τους από δελφίνια και φώκιες.
- Επιπλέον έχει τεκμηριωθεί ότι τα θαλάσσια θηλαστικά κατά την αλληλεπίδρασή τους με αλιεύματα σε εργαλεία μπορούν να μεταδώσουν παράσιτα σε αυτά, κάνοντάς τα μη εμπορεύσιμα.
- Τέλος, σε κάποιες περιπτώσεις η παρουσία θαλάσσιων θηλαστικών μπορεί να προκαλέσει διάλυση των κοπαδιών των ψαριών που στοχεύει ο αλιέας.

Γενικά στοιχεία για την αλιεία και τις υδατοκαλλιέργειες στην Ελλάδα

Σύμφωνα με τις ετήσιες εκθέσεις της Διεύθυνσης Βιώσιμης Αλιείας του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, ο ελληνικός αλιευτικός στόλος χαρακτηρίζεται από ένα μεγάλο αριθμό αλιευτικών σκαφών (15.183 σκάφη, Δεκέμβριος του 2016) με μικρή χωρητικότητα και ισχύ μηχανών

(71.762,13 GT, και 430.812,49 KW), που αλιεύουν παράκτια αποθέματα κατά μήκος της εκτεταμένης ακτογραμμής της ηπειρωτικής Ελλάδας, καθώς και των πολυάριθμων ελληνικών νησιών. Η παράκτια αλιεία ασκείται από σκάφη μικρής αλιευτικής ικανότητας, τα οποία αλιεύουν, συνήθως όλο το χρόνο, αποθέματα της παράκτιας ζώνης με μεθόδους και εργαλεία μεγαλύτερης επιλεκτικότητας και χαμηλότερης αποδοτικότητας (δίχτυα απλάδια και μανωμένα, παραγάδια, πετονιές, ιχθυοπαγίδες, δράγες, κ.α.). Το μεγαλύτερο τμήμα του αλιευτικού στόλου (95%) αποτελείται από τέτοια σκάφη που αλιεύουν με στατικά εργαλεία στην παράκτια ζώνη και η αλιεία τους είναι πολυειδική και πολυσυλλεκτική, με το 35% να περιλαμβάνει σκάφη μικρότερα των 6 μέτρων, και το 59% σκάφη μεταξύ 6 και 12 μέτρων. Η μέση αλιεία ασκείται από σκάφη με κύρια εργαλεία τα κυκλικά δίχτυα και τα συρόμενα εργαλεία. Από το σύνολο των σκαφών μόνο το 1,61% (245 σκάφη) φέρουν πρώτο αλιευτικό εργαλείο γρι-γρι (κυκλικό δίχτυ) και στοχεύουν πελαγικά είδη, κυρίως γαύρο και σαρδέλα, ενώ το 1,70% (258 σκάφη) φέρουν πρώτο αλιευτικό εργαλείο τράτα βυθού με πόρτες (συρόμενο εργαλείο - μηχανότρατα) και στοχεύουν βενθικά είδη, κυρίως κουτσομούρες, μπαρμπούνια, μπακαλιάρους και καρκινοειδή. Ο συνολικός αριθμός των απασχολούμενων στη συλλεκτική αλιεία για το 2015 ήταν 25.407 άτομα (πλήρους και μερικής απασχόλησης), ενώ το σύνολο των αλιευτικών επιχειρήσεων 12.594. Η συνολική αξία των εκφορτώσεων για το 2015 ήταν 378.350.308€, και οι συνολικές δαπάνες 388.411.979€, με αποτέλεσμα να μην προκύπτει συνολικό κέρδος για τον κλάδο, ενώ οι οικονομικές προοπτικές όπως αυτές καταγράφονται δείχνουν γενικότερες τάσεις μείωσης των συνολικών εσόδων για τα επόμενα χρόνια.

Όσον αφορά στις θαλάσσιες υδατοκαλλιέργειες το 2015 λειτουργούσαν στη χώρα μας 336 μονάδες εκτροφής μεσογειακών ψαριών. Το 2013, στον κλάδο της υδατοκαλλιέργειας στην Ελλάδα, απασχολούνταν συνολικά 3.666 άτομα (μόνιμο και έκτακτο προσωπικό). Η συνολική παραγωγή των υδατοκαλλιεργειών ανήλθε το 2013 σε περίπου 114 εκ. κιλά, συνολικής αξίας €436 εκ. Την ίδια περίοδο τα κυριότερα καλλιεργούμενα/εκτρεφόμενα είδη ψαριών ήταν το λαβράκι (30,66%) και η τσιπούρα (48,96%), και στην κατηγορία των οστρακοειδών τα μύδια (16,37%). Περίπου το 30% της συνολικής ποσότητας και αξίας των υδατοκαλλιεργειών της χώρας προέρχεται από την καλλιέργεια του λαβρακίου και περίπου το 50% από της τσιπούρας.

Θαλάσσια θηλαστικά που αλληλεπιδρούν με αλιευτικές δραστηριότητες στην Ελλάδα

Στη Μεσόγειο αλλά και στην Ελλάδα, τα θαλάσσια θηλαστικά που εμφανίζουν αλληλεπιδράσεις με τον αλιευτικό τομέα, κατά κύριο λόγο με τους παράκτιους αλιείς και κάποια από αυτά με τις ιχθυοκαλλιέργειες, είναι η μεσογειακή φώκια (*Monachus monachus*), το ρινοδέλφιο (*Tursiops truncatus*), το κοινό δελφίνι (*Delphinus delphis*) και η φώκαινα (*Phocoena phocoena*). Όλα τα παραπάνω είδη θαλάσσιων θηλαστικών είναι προστατευόμενα από την ελληνική νομοθεσία (ΠΔ 67/81), και αποτελούν είδη κοινοτικού ενδιαφέροντος με βάση την ευρωπαϊκή (Οδηγία 92/43/ΕΚ του Συμβουλίου για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, Κανονισμός 1967/2006/ΕΚ του Συμβουλίου, σχετικά με μέτρα διαχείρισης για τη βιώσιμη εκμετάλλευση των αλιευτικών πόρων στη Μεσόγειο Θάλασσα, και Οδηγία 2008/56/ΕΚ περί πλαισίου κοινοτικής δράσης στο πεδίο της πολιτικής για το θαλάσσιο περιβάλλον [οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική]).

Επιπλέον η χώρα μας δεσμεύεται για τη προστασία τους και τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησής τους από μία σειρά διεθνών συνθηκών που έχει κυρώσει και συμμετέχει όπως:

- Τις Συμβάσεις της Βαρκελώνης (για την προστασία της Μεσογείου από τη ρύπανση), Βόννης (προστασία των μεταναστευτικών ειδών πανίδας [CMS-Bonn Convention]) και Βέρνης (για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης)
- Τη Σύμβαση για τη διατήρηση των κητωδών στη Μαύρη Θάλασσα, τη Μεσόγειο και την Παρακείμενη Ζώνη του Ατλαντικού (ACCOBAMS),
- Τις Συμβάσεις των Η.Ε. για το Δίκαιο της Θάλασσας (UNCLOS), για το Διεθνές Εμπόριο Ειδών Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας (CITES), και για τη Βιολογική Ποικιλότητα (CBD).

Παράλληλα προβλέψεις συγκεκριμένα για τη μείωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ θαλάσσιων θηλαστικών και αλιείας περιλαμβάνονται στην ευρωπαϊκή αλιευτική νομοθεσία (ευρωπαϊκοί κανονισμοί 1380/2013/ΕΕ «Κοινή Αλιευτική Πολιτική της Ένωσης», 1967/2006/ΕΕ «Μεσογειακός Κανονισμός Αλιείας», 508/2014/ΕΕ «Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας»), με ειδική μνεία στο άρθρο 40 παράγραφος η) του Κανονισμού 508/2014/ΕΕ «*συστήματα για την αποζημίωση των ζημιών που προκαλούνται στα αλιεύματα από τα θηλαστικά και τα πτηνά που προστατεύονται από την οδηγία 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ*».

Εκτίμηση των επιπτώσεων της αλιείας στα θαλάσσια θηλαστικά.

Μεσογειακή φώκια. Οι μεσογειακές φώκιες (*Monachus monachus*) αλληλεπιδρούν κυρίως με εργαλεία που χρησιμοποιούνται από παράκτιους αλιείς (ζημιές ή/και κατανάλωση αλιεύματος σε απλάδια και μανωμένα δίχτυα, αλλά και σε παραγάδια). Παράλληλα οι μεσογειακές φώκιες αλληλεπιδρούν με μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας, σκίζοντας δίχτυα ιχθυοκλωβών και καταναλώνοντας τα ψάρια καλλιέργειας, ενώ από τις τρύπες των κλωβών είναι δυνατόν να προκληθεί εκτεταμένη ζημιά, λόγω απώλειας τεράστιου αριθμού ψαριών. Όσον αφορά στις αλληλεπιδράσεις της μεσογειακής φώκιας με αλιευτικά εργαλεία αυτές καταγράφονται εντός της ισοβαθούς των 200 μέτρων, η οποία συμπίπτει με την περιοχή τροφοληψίας του είδους. Αυτός ενδεχομένως να είναι και ο λόγος που η μεσογειακή φώκια δεν παρατηρείται να έρχεται συχνά σε σύγκρουση με αλιευτικά εργαλεία τράτας βυθού και γρι-γρι.

Η υψηλή θνησιμότητα λόγω αλιευτικών δραστηριοτήτων (είτε πνιγμοί από παγιδεύσεις σε αλιευτικά εργαλεία, είτε ηθελημένες θανατώσεις εξαιτίας αντεκδίκησης) αποτελεί μία καλά τεκμηριωμένη απειλή που αντιμετωπίζει το είδος τόσο στην Ελλάδα όσο και στο συνολικό εύρος της εξάπλωσης του στην υπόλοιπη Μεσόγειο. Δημοσιευμένα στοιχεία της τελευταίας δεκαετίας για την Ελλάδα παρουσιάζουν ότι οι θάνατοι εξαιτίας παγιδεύσεων σε αλιευτικά εργαλεία αποτελούν ένα σημαντικό ποσοστό της συνολικής θνησιμότητας, φτάνοντας έως και το 18% των προσδιορισμένων αιτιών θανάτου. Επιπλέον παρατηρήθηκε ότι ιδιαίτερα ευπαθή σε παγιδεύσεις είναι τα νεαρά και ανήλικα άτομα μεσογειακής φώκιας, ενώ οι καταγεγραμμένες περιπτώσεις εγκλωβισμών σε αλιευτικά εργαλεία εμφανίζουν εποχικότητα με τις μέγιστες τιμές τους στα τέλη της άνοιξης και αρχές του καλοκαιριού. Θα πρέπει να τονιστεί ότι οι μέγιστες τιμές που καταγράφονται στη θνησιμότητα σχετιζόμενη με παγιδεύσεις σε αλιευτικά εργαλεία, συσχετίζεται με την περίοδο απογαλακτισμού των νεαρών φωκών, οι οποίες σε αυτό το ηλικιακό στάδιο δείχνουν να είναι ιδιαίτερα ευάλωτες από τις αλληλεπιδράσεις με αλιευτικά εργαλεία. Όσον αφορά στις ηθελημένες θανατώσεις αυτές αποτελούν μία σημαντικότερη απειλή η οποία μπορεί να φτάνει και το 35% των προσδιορισμένων αιτιών θανάτου, η οποία ειδικά σε ενήλικα άτομα είναι ακόμα υψηλότερη, σε αντίθεση με τον κίνδυνο παγίδευσης σε αλιευτικά εργαλεία, ο οποίος για τα ενήλικα δείχνει να έχει λιγότερες επιπτώσεις στη θνησιμότητα τους. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία οι ηθελημένες θανατώσεις πρωτίστως, και οι παγιδεύσεις στα εργαλεία δευτερευόντως, έχουν συμβάλει σημαντικά στη μείωση του πληθυσμού

της μεσογειακής φώκιας στην Ανατολική Μεσόγειο, ενώ έχουν οδηγήσει στην εξαφάνιση ουσιαστικά του είδους από τη Δυτική Μεσόγειο στο δεύτερο μισό του εικοστού αιώνα. Τέλος, παράνομες, λαθραίες και άναρχες πρακτικές αλιείας, με τη χρήση καταστρεπτικών μεθόδων αλιείας, όπως ο δυναμίτης συνεχίζουν και αποτελούν απειλές που οδηγούν σε θανατώσεις μεσογειακών φωκών στις ελληνικές θάλασσες.

Κητώδη. Σε ότι αφορά στα κητώδη όπως τα δελφίνια, και κυρίως το ρινοδέλφινο (*Tursiops truncatus*), έχουν καταγραφεί να αλληλεπιδρούν με μανωμένα ή/και απλάδια δίχτυα. Η αλληλεπίδραση δελφινιών με παραγάδια αφρού (εργαλείο που στη Μεσόγειο χρησιμοποιείται για την αλίευση ερυθρού και μακρύπτερου τόνου ή ξιφία) μπορεί να οδηγήσει στην εμπλοκή/αγκίστρωμα τους στην πετονιά ή σε άλλα μέρη του εργαλείου. Η αλληλεπίδραση δελφινιών με τράτες βυθού είναι μάλλον ασυνήθιστη για τη Μεσόγειο, αν και οι επιπτώσεις του δυναμικού αυτού εργαλείου αφορούν στην υποβάθμιση του ενδιαίτηματος των θαλάσσιων θηλαστικών και στην υπεραλίευση ειδών τα οποία θηρεύουν. Αντίστοιχα, και εξαιτίας της στόχευσης τους σε μικρά επιπελαγικά ψάρια που αποτελούν την κύρια τροφή τους τα γρι-γρι επηρεάζουν τα δελφίνια, κυρίως τα κοινά (*Delphinus delphis*).

Όσον αφορά στη φώκαινα (*Phocoena phocoena*) πρόσφατα δημοσιευμένα ερευνητικά δεδομένα επιβεβαίωσαν την παρουσία ενός σημαντικού πληθυσμού στο Θρακικό Πέλαγος, καθώς το είδος δεν απαντάται αλλού στη Μεσόγειο, αλλά μόνο στη Μαύρη Θάλασσα. Η αλιεία έχει αναγνωριστεί ως μία σημαντική απειλή για το είδος διεθνώς, καθώς εγκλωβισμοί σε αλιευτικά εργαλεία (δίχτυα) έχουν καταγραφεί και στο Θρακικό Πέλαγος. Τα μέχρι σήμερα περιορισμένα δεδομένα δεν δείχνουν ότι οι παγιδεύσεις έλαβαν χώρα κατά την προσπάθεια των ζώων να αποσπάσουν αλιεύματα από τα εργαλεία, αλλά πιθανόν να ήταν περιστασιακές κατά τη διάρκεια της τροφοληψίας άλλων ειδών άσχετων με το αλιευτικό εργαλείο. Σε κάθε περίπτωση, ειδικά σε περιοχές τροφοληψίας της φώκαινας, η χρήση στατικών δίχτυων (απλάδια και μανωμένα), αποτελεί απειλή, και αιτία αύξησης της θνησιμότητας των πληθυσμών της στο Θρακικό Πέλαγος.

ΡΙΝΟΔΕΛΦΙΝΟ. Οι διαχειριστικές πρακτικές μέχρι και τις αρχές της δεκαετίας του 1980 όταν και άρθηκε η επικήρυξη των δελφινιών, είχε ήδη οδηγήσει σε σημαντική μείωση τους πληθυσμούς τους όχι μόνο στις ελληνικές θάλασσες, αλλά σε ολόκληρη τη Μεσόγειο. Σήμερα εξαιτίας της ευκαιριακής τους συμπεριφοράς θήρευσης και της κατά κύριο λόγο παράκτιας διαβίωσής τους ειδικά στις ελληνικές θάλασσες, τα ρινοδέλφια κινδυνεύουν σημαντικά από παγίδευση σε αλιευτικά εργαλεία. Σε έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί στη Δυτική Μεσόγειο φάνηκε πως η τοποθέτηση στατικών δίχτυων αυξάνει σημαντικά την παρουσία ρινοδέλφινων, με αποτέλεσμα τις αυξημένες αλληλεπιδράσεις, ενώ η αυξημένη αλιευτική προσπάθεια συσχετίζεται θετικά με την αύξηση εκβρασμών. Δυστυχώς τόσο για την Ελλάδα όσο και για μεγάλο μέρος της Μεσογείου ακριβή δεδομένα και στοιχεία για το μέγεθος των επιπτώσεων της αλιείας στη θνησιμότητα των ρινοδέλφινων δεν υπάρχουν διαθέσιμα. Για τοπικούς πληθυσμούς ή συγκεκριμένες περιοχές της Μεσογείου, όπου υπάρχουν δεδομένα από νεκροψίες σε εκβρασμένα ρινοδέλφια, δημοσιευμένες έρευνες αναφέρουν ότι η θνησιμότητα οφειλόμενη σε πνιγμό από παγίδευση σε αλιευτικά εργαλεία υπολογίστηκε στο 11% (Ιταλία 1986-2005). Αντίστοιχα και οι ηθελημένες θανατώσεις εξαιτίας αντεκδίκησης, αποτελούν μία σημαντική απειλή, για την οποία δεν υπάρχουν ακριβή δεδομένα. Τέλος η μη βιώσιμη διαχείριση των αλιευτικών πόρων και η συνεπαγόμενη υπεραλίευση αποτελεί σημαντική απειλή για τα ρινοδέλφια. Παρόλο που το είδος χαρακτηρίζεται ως ευκαιριακός θηρευτής, έχει μεγάλες δυνατότητες προσαρμογής και τρέφεται με πολυάριθμα είδη, έχει τεκμηριωθεί ότι σε περιοχές όπου υπάρχει αφθονία θηραμάτων οι πυκνότητες των πληθυσμών του είναι μεγάλες. Αυτό ισχύει στην περίπτωση του Αμβρακικού

κόλπου, στον οποίο εφαρμόζονται αλιευτικές ρυθμίσεις απαγορεύοντας τη χρήση δυναμικών εργαλείων αλιείας, και η καταγεγραμμένη πυκνότητα ρινοδέλφινων είναι κατά πολύ υψηλότερη από αυτή που εκτιμάται στο πολύ κοντινό Εσωτερικό Ιόνιο Πέλαγος, όπου δεν υπάρχουν αλιευτικές ρυθμίσεις για δυναμικά εργαλεία αλιείας.

Κοινό Δελφίνι. Οι παγιδεύσεις σε αλιευτικά εργαλεία και οι ηθελημένες θανατώσεις αποτελούν σημαντική απειλή για το κοινό δελφίνι, του οποίου ο μεσογειακός πληθυσμός είναι χαρακτηρισμένος ως απειλούμενος με εξαφάνιση από το 2003 από την IUCN. Δυστυχώς όμως για την Ελλάδα αλλά και τη Μεσόγειο ακριβή δεδομένα για το μέγεθος των παραπάνω απειλών είναι ιδιαίτερα περιορισμένα. Έχει όμως τεκμηριωθεί ότι στη μείωση των μεσογειακών πληθυσμών του είδους σημαντικό ρόλο έχει συντελέσει η εξάντληση των θηραμάτων του εξαιτίας της μη βιώσιμης και υπέρμετρης αλίευσης κυρίως επιπελαγικών ειδών. Συγκεκριμένα Οι επιπτώσεις της αλιείας στην κατάσταση διατήρησης των κοινών δελφινιών έχει μελετηθεί στο Ιόνιο Πέλαγος, όπου μέσω δημοσιευμένων ερευνών έχει τεκμηριωθεί η συσχέτιση μεταξύ αφαίρεσης βιομάζας από αλιευτικές δραστηριότητες (κυρίως επιπελαγικά είδη που αποτελούν τα κύρια θηράματα του είδους) με την παρουσία και την εξάπλωση του τοπικού πληθυσμού. Από το 1995 μέχρι και το 2007 όπου υπάρχουν αναλυτικά δεδομένα καταγραφής και παρακολούθησης του πληθυσμού κοινών δελφινιών στο Ιόνιο Πέλαγος, τεκμηριώθηκε πως η κακή διαχείριση των ιχθυοαποθεμάτων και ειδικά των επιπελαγικών από την υπέρμετρη αφαίρεση βιομάζας από δυναμικά εργαλεία (γρι-γρι) οδήγησε στη δραματική μείωση του τοπικού πληθυσμού του είδους κατά μία τάξη μεγέθους, από ~150 στα ~15 άτομα.

Φώκαινα. Καθώς η παρουσία της φώκαινας στις ελληνικές θάλασσες είναι περιορισμένη, και με δεδομένο την απουσία της από την υπόλοιπη Μεσόγειο, τα δημοσιευμένα στοιχεία σχετικά με τις επιπτώσεις της αλιείας στη βιωσιμότητα και τη θνησιμότητα του είδους στην ευρύτερη περιοχή είναι λίγα. Από το σύνολο των εκβρασμένων ατόμων (15) από το 1998 μέχρι και το 2013, δύο άτομα είχαν εμφανή σημάδια θανάτου από παγίδευση σε αλιευτικά εργαλεία. Θα πρέπει όμως να ληφθεί υπόψη ότι οι αλιευτικές πιέσεις και συγκεκριμένα οι παγιδεύσεις σε αλιευτικά εργαλεία αποτελούν την κύρια απειλή για το είδος στη Μαύρη Θάλασσα, με εκτιμήσεις που αγγίζουν τις παγιδεύσεις σε χιλιάδες άτομα, που κυρίως εγκλωβίζονται σε στατικά δίχτυα (απλάδια) που στοχεύουν στην αλίευση βενθικών ειδών ψαριών.

Εκτίμηση ζημιάς στον αλιευτικό-ιχθυοκαλλιεργητικό τομέα.

Σε παγκόσμιο επίπεδο οι αλληλεπιδράσεις των θαλάσσιων θηλαστικών με την αλιεία, αλλά και των αρνητικών συνεπειών της σχέσης αυτής για τον αλιευτικό κλάδο έχουν αποτελέσει αντικείμενο μακροχρόνιας έρευνας, ενώ έχουν γίνει αξιοσημείωτες προσπάθειες αποτίμησης της ζημιάς και σε οικονομικό επίπεδο, πέρα από της συνέπειες της αλιείας στην κατάσταση διατήρησης των ειδών αυτών.

Έρευνες και μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί στη Δυτική Μεσόγειο εντός της τελευταίας δεκαετίας έχουν καταλήξει ακόμα και σε οικονομική αποτίμηση της ζημιάς που προκαλούν τα θαλάσσια θηλαστικά. Βέβαια, οι εκτιμήσεις για το μέγεθος των συγκρούσεων και τις συνέπειες των επιπτώσεων των θαλάσσιων θηλαστικών στα αλιεύματα και στα εργαλεία ποικίλουν, και σε κάποιες περιπτώσεις η αλληλεπίδραση ενδέχεται να μην έχει αρνητικό αποτέλεσμα στην αλιευτική παραγωγή (π.χ. επιθέσεις δελφινιών σε δίχτυα οδήγησε σε αύξηση του ποσοστού σύλληψης ψαριών υψηλής εμπορικής αξίας, με αμελητέες συνολικές οικονομικές απώλειες, Σαρδηνία). Σε άλλες μελέτες η ζημιά εκτιμήθηκε στο 6,5% της συνολικής αξίας των αλιευμάτων τόσο για το κόστος των εργαλείων που καταστράφηκαν, όσο και για το αλίευμα που χάθηκε από θαλάσσια θηλαστικά (Βαlearίδες Νήσοι),

ενώ επίσης σε κάποιες περιπτώσεις υπολογίστηκε ότι το 8,3% των αλιευμάτων που συλλέχθηκε με δίχτυα υπέστη επίθεση/ζημιά από θαλάσσια θηλαστικά.

Στην Ελλάδα οι αλληλεπιδράσεις θαλάσσιων θηλαστικών και αλιείας έχουν καταγραφεί και αξιολογηθεί στα πλαίσια δράσεων έρευνας και διατήρησης/προστασίας περιβαλλοντικών μη κυβερνητικών οργανώσεων (WWF Ελλάς, ΜΟm, Tethys, Πέλαγος κ.α.), όπως επίσης και από ερευνητικούς και ακαδημαϊκούς φορείς (Ελληνικό Κέντρο Θαλασσίων Ερευνών, Ινστιτούτο Αλιευτικής Έρευνας του ΕΛΓΟ Δήμητρα και Τμήμα Βιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης).

Η πρώτη συστηματική και ολοκληρωμένη προσέγγιση του προβλήματος έγινε στα πλαίσια του ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος «LIFE-Nature: MOFI: Μεσογειακή φώκια και αλιεία: Αντιμετωπίζοντας τη σχέση αλληλεπίδρασης στις ελληνικές θάλασσες». Στα πλαίσια αυτού

του έργου, το οποίο υλοποιήθηκε την περίοδο 2005 με 2009 μελετήθηκε συστηματικά η έκταση και οι συνέπειες της αλληλεπίδρασης θαλάσσιων θηλαστικών - παράκτιας αλιείας, με έμφαση τόσο στις επιδράσεις της αλιείας ως απειλή στη βιωσιμότητα των πληθυσμών, κυρίως της μεσογειακής φώκιας, αλλά και στην αποτίμηση της ζημιάς που προκαλείται τόσο από τη μεσογειακή φώκια όσο και από τα κητώδη (δελφίνια) σε οικονομικούς όρους για τους παράκτιους αλιείς και ιχθυοκαλλιεργητές. Έκτοτε και παρόλο που το πρόγραμμα κατέληξε σε συγκεκριμένες προτάσεις και μέτρα διαχείρισης του συγκεκριμένου προβλήματος, η ελληνική Πολιτεία δεν προέβη σε καμία σχετική πρωτοβουλία, και η κατάσταση φαίνεται να έχει ενταθεί με εντονότερες αρνητικές συνέπειες τόσο για την αλιεία όσο και για τα θαλάσσια θηλαστικά.

Μέσω δράσεων πειραματικής αλιείας του παραπάνω προγράμματος σε δύο σημαντικούς βιότοπους θαλάσσιων θηλαστικών στο Αιγαίο (Δυτικές Κυκλάδες και Βόρειες Σποράδες) και προσωπικών συνεντεύξεων σε αλιείς και ιχθυοκαλλιεργητές σε όλη την Ελλάδα έγινε μία ουσιαστική εκτίμηση του κόστους και της ζημιάς που προκαλείται από τα θαλάσσια θηλαστικά στον κλάδο της παράκτιας επαγγελματικής αλιείας.

Εκτίμηση του ετήσιου κόστους της ζημιάς που προκαλείται στα δίχτυα των αλιέων από τα θαλάσσια θηλαστικά, βασισμένη στα αποτελέσματα του ευρωπαϊκού προγράμματος LIFE Φύση MOFI: "Αντιμετωπίζοντας την αλληλεπίδραση μεσογειακής φώκιας παράκτιας αλιείας στις ελληνικές θάλασσες"

$$\text{Οικονομική Ζημιά} = X \times Y \times \Sigma \times Z \times K$$

- X: Μέγιστος αριθμός αλιευτικών προσπαθειών ανά έτος.
- Y: Μέγιστο επιτρεπόμενο μήκος δικτυών ανά αλιευτική προσπάθεια για έναν αλιέα
- Σ: Συναντήσεις με θαλάσσια θηλαστικά επί του συνόλου της αλιευτικής προσπάθειας (επί τοις εκατό)
- Z: Ζημιά ανά αλιευτική προσπάθεια επί του μήκους των εργαλείων (επί τοις εκατό)
- K: Κόστος υλικών μανωμένου δικτυού (φελά, μολύβια, δίχτυα, σχοινιά) ανά μέτρο.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι ο μέσος αριθμός αλιευτικών προσπαθειών /έτος είναι ~200, το μέγιστο επιτρεπόμενο μήκος δικτυών είναι 4.000 μέτρα, ή μέγιστη συχνότητα συναντήσεων με θαλάσσια θηλαστικά υπολογίστηκε στο 21%, η ζημιά στα αλιευτικά εργαλεία στο 1,1% του μήκους τους, και με βάση τις τιμές του 2009, υπολογίστηκε πως το μέγιστο κόστος οικονομικής ζημιάς ανά αλιέα είναι στα 1.848€ ανά έτος.

Τα αποτελέσματα των ερευνών πεδίου (πειραματικής αλιείας) έδειξαν ότι η μέση συχνότητα επιθέσεων θαλάσσιων θηλαστικών (συνδυαστικά δελφίνια και φώκιες) υπολογίζεται στο 21% των αλιευτικών προσπαθειών. Σχετικά με τις ζημιές των θαλάσσιων θηλαστικών στα δίχτυα, καταγράφηκε το μέσο μήκος κατεστραμμένων δικτύων στις περιπτώσεις που υπάρχει επίθεση από θηλαστικά, το οποίο υπολογίστηκε στο 1,1% επί του συνολικού μήκους του δικτύου που χρησιμοποιούν οι αλιείς σε κάθε αλιευτική προσπάθεια. Θα πρέπει εδώ να αναφερθεί ότι η μεθοδολογική προσέγγιση και τα δεδομένα που συλλέχθηκαν δεν επέτρεψαν να αποτιμηθεί το μέγεθος της απώλειας/ζημιάς σε επίπεδο αλιεύματος, αλλά μόνο σε κόστος εργαλείων που έχουν υποστεί επιθέσεις και συνεπακόλουθες καταστροφές. Τα αποτελέσματα των προσωπικών συνεντεύξεων έδειξαν ότι: **οι αλιείς θεωρούν πως οι επιπτώσεις των θαλάσσιων θηλαστικών φαίνεται να αποτελούν το μεγαλύτερο πρόβλημα της παράκτιας αλιείας (90%)**. Δηλώνουν πως η ζημιά που προέρχεται από δελφίνια είναι μεγάλη και αφορά κυρίως τα δίχτυα και τα αλιεύματα, ενώ οι φώκιες επιφέρουν χαμηλή προς μέτρια σε μέγεθος ζημιά σε εργαλεία και αλιεύματα. Οι ίδιοι οι παράκτιοι αλιείς θεωρούν πως δεν υπάρχει κάποιος ενδεδειγμένος και αποτελεσματικός τρόπος τεχνικός ή μη για την αποφυγή των ζημιών που προκαλούν τα θαλάσσια θηλαστικά στις ψαριές και τα εργαλεία τους και κατ' επέκταση στο εισόδημά τους. **Προτείνουν** δε στην πλειοψηφία τους **να υπάρξουν αποζημιώσεις (53% των αλιέων) ή άλλα μέτρα (22%) που θα αντισταθμίσουν τις απώλειες που υφίστανται, ενώ το 11% των παράκτιων αλιέων προτείνει γενικά τη θανάτωση των θαλάσσιων θηλαστικών ως μέτρο για την αντιμετώπιση του προβλήματος**. Όσον αφορά **στις ιχθυοκαλλιέργειες** η εκτίμηση των επιπτώσεων των θαλάσσιων θηλαστικών στον κλάδο έγινε μέσω προσωπικών συνεντεύξεων. Η ανάλυση των απαντήσεων έδειξε ότι **η παρουσία δελφινιών (θετική απάντηση στο 100% των ερωτηματολογίων) και φωκών (52% θετικών απαντήσεων) είναι έντονη σε μονάδες ιχθυοκαλλιέργειών, αλλά επιπτώσεις στους κλωβούς και τα καλλιεργούμενα είδη έχουν μόνο οι αλληλεπιδράσεις με μεσογειακές φώκιες, σε ποσοστό 42% του συνόλου των ερωτηθέντων**.

Επιπλέον των παραπάνω, νέα δεδομένα και επιστημονικές δημοσιεύσεις σχετικές με το πρόβλημα, την ένταση και τις επιπτώσεις των αλληλεπιδράσεων θαλάσσιων θηλαστικών – αλιείας στις ελληνικές θάλασσες έχουν δείξει τα εξής: Ανάλυση στομαχικού περιεχομένου, αλλά και σταθερών ισotόπων από μεσογειακές φώκιες, έδειξαν ότι υπάρχει επικάλυψη των προτιμώμενων θηραμάτων με εμπορικά είδη ψαριών, κάποια από τα οποία είναι υψηλής οικονομικής αξίας. Οι κατανομές των ρινοδέλφινων και των κοινών δελφινιών καθώς και η υψηλή πιθανότητα παρουσίας τους ρηχότερα της ισοβαθούς των 250 μέτρων αυξάνει κατά πολύ το ενδεχόμενο αλληλεπιδράσεων με την παράκτια αλιεία, ιδιαίτερα στα πιο ρηχά ύδατα, κάτω των 60 μέτρων. Οι αναφορές των αλιέων για τα είδη ψαριών που στοχεύουν και αφαιρούν τα δελφίνια από τα αλιευτικά τους εργαλεία είναι συνεπείς με αποτελέσματα και άλλων ερευνών, ακόμα και στη Δυτική Μεσόγειο, ενώ τα πιο ευάλωτα σε αλληλεπιδράσεις αλιευτικά εργαλεία είναι τα απλάδια και μανωμένα δίχτυα που στοχεύουν σε βενθικά και βενθοπελαγικά αλιεύματα.

ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΑΡΝΗΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Μέτρα και πρακτικές που έχουν εφαρμοστεί στο παρελθόν και σήμερα σε διεθνές επίπεδο για τη μείωση των αρνητικών επιπτώσεων της αλληλεπίδρασης.

Στη διεθνή πρακτική οι αλληλεπιδράσεις αλιείας θαλάσσιων θηλαστικών αντιμετωπίζονται σαν ένα σοβαρό πρόβλημα που επηρεάζει σημαντικά τον παραγωγικό κλάδο της αλιείας αλλά και την κατάσταση διατήρησης πλήθους ειδών. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί συνολικά το πρόβλημα, κάποιες χώρες (όπως οι ΗΠΑ) έχουν θεσπίσει και υλοποιούν εθνικές στρατηγικές για τη μείωση των επιπτώσεων της αλιείας στα θαλάσσια θηλαστικά και τον περιορισμό των συνεπειών των ειδών αυτών στην αλιευτική παραγωγή. Σε κάθε περίπτωση η επίλυση και ο μετριασμός ενός τέτοιου προβλήματος απαιτεί πολύπλευρη αντιμετώπιση. **Μέτρα αποσπασματικού χαρακτήρα**, τα οποία θα στοχεύσουν αποκλειστικά στον περιορισμό των επιθέσεων θαλάσσιων θηλαστικών, π.χ. μέσω του αποκλεισμού και της απομάκρυνσής τους από το ενδιαίτημά τους, ή μόνο στην επιδότηση/αποζημίωση της ζημιάς που υφίστανται οι αλιείς, **δεν οδηγούν σε μακροχρόνια επίλυση, αλλά μάλλον εντείνουν την κατάσταση** όσο δεν εφαρμόζονται δραστικά μέτρα διαχείρισης και προστασίας των ιχθυοπληθυσμών και αποθεμάτων. Συνεπώς η προσέγγιση επίλυσης απαιτεί ρυθμίσεις, μέτρα και δράσεις που στοχεύουν σε πολυάριθμους τομείς (διαχείριση αλιείας, προστασία ειδών, βιοτόπων και ενδιαιτημάτων, θέσπιση/οργάνωση διοικητικών δομών, εύρεση και διάθεση απαραίτητων πόρων κ.α.), απαιτούν εξειδίκευση και γνώσεις από πολλές επιστήμες, και περιλαμβάνουν τη συνεργασία πλήθους φορέων της Πολιτείας, αλλά και άλλων εμπλεκόμενων (επιστημόνων, αλιέων, κοινωνία των πολιτών, τοπικές κοινωνίες, ερευνητικών και ακαδημαϊκών ιδρυμάτων κ.α.). Τόσο **σε μεσογειακό όσο και διεθνές επίπεδο έχουν προταθεί, δοκιμαστεί και εφαρμόζονται μία σειρά από μέτρα** για την άμβλυνση του προβλήματος, τα οποία αφορούν κυρίως στις παρακάτω κατηγορίες: (1) **τεχνικά/πρακτικά μέτρα αποτροπής ή/και μείωσης των αλληλεπιδράσεων**, (2) **μέτρα οικονομικού χαρακτήρα** (ενισχύσεις-αποζημιώσεις), (3) **θεσμικά μέτρα βιώσιμης διαχείρισης** και εξορθολογισμού της χρήσης των **αλιευτικών πόρων** και μείωσης της αλιευτικής προσπάθειας.

(1) Τεχνικά/πρακτικά μέτρα αποτροπής ή/και μείωσης των αλληλεπιδράσεων.

Τα μέτρα που ακολουθούν αποτελούν πρακτικές και τεχνικές λύσεις που έχουν ήδη δοκιμαστεί ατομικά από τους αλιείς στην καθημερινή τους επαγγελματική πρακτική, με σκοπό να μετριάσουν και να αποφύγουν τις αλληλεπιδράσεις.

Μέτρα που σχετίζονται με αποτρεπτικές πρακτικές αλιείας για την αλληλεπίδραση θαλάσσιων θηλαστικών είναι η ελάττωση της παραμονής των αλιευτικών εργαλείων στο νερό, η μετακίνηση τους σε πάνω από μία τοποθεσίες ανά αλιευτική έξοδο, η αύξηση του βάθους τοποθέτησης των αλιευτικών εργαλείων, έτσι ώστε να βρίσκονται εκτός του κύριου πεδίου τροφοληψίας και βιοτόπων των θαλάσσιων θηλαστικών, μέτρο με αποδεδειγμένη αποτελεσματικότητα ειδικά για τα ρινοδέλφια και τις μεσογειακές φώκιες. Αποδοτική είναι η τεχνική της αποφυγής περιοχών που βρίσκονται κοντά σε καταφύγια και περιοχές σημαντικές για τη μεσογειακή φώκια, όπως και η αποφυγή περιοχών που έχουν υψηλές πιθανότητες αλληλεπιδράσεων. Άλλα μέτρα είναι η τροποποίηση των αλιευτικών εργαλείων έτσι ώστε να μειώνεται η αλληλεπίδραση (seal-proof nets), η χρήση υλικών που κάνουν τα αλιευτικά δίχτυα ή απωθητικά ή πιο εύκολα αναγνωρίσιμα μέσω ηχοεντοπισμού από τα κητώδη και άλλα θαλάσσια θηλαστικά, ώστε να αποφεύγεται η παγίδευση σε και η αλληλεπίδρασή τους με αυτά, ή εξαρτημάτων σε αυτά που δυσχεραίνουν την απομάκρυνση και κατανάλωση αλιευμάτων. Τέτοια εξαρτήματα έχουν χρησιμοποιηθεί επιτυχημένα σε παραγάδια αφρού, τα οποία συνίστανται στη

δημιουργία ενός συστήματος με άκαμπτες κορδέλες (“chain device” και “cage device”), οι οποίες προστατεύουν το αγκιστρωμένο αλίευμα πάνω στο παραγάδι. Μείωση στην ένταση των αλληλεπιδράσεων μπορεί να έχει η αποφυγή αλιευτικών εργαλείων, ανάλογα με το είδος στόχο, που είναι πιο ευάλωτα σε επιθέσεις θαλάσσιων θηλαστικών (τα απλάδια δίχτυα εμφανίζουν μεγαλύτερο ποσοστό ζημιών, όπως και δίχτυα με μικρότερο μέγεθος ματιού, ενώ σε κάποιες περιπτώσεις που αντικαταστάθηκε πλήρως η χρήση στατικών δικτύων με άλλα εργαλεία (παραγάδια, παγίδες κλπ.), μειώθηκαν δραματικά οι παγιδεύσεις και οι καταστροφές των εργαλείων [Μαδέρα Πορτογαλίας]). Όσον αφορά στις ιχθυοκαλλιέργειες, βασικό πρακτικό μέτρο αντιμετώπισης ζημιών είναι η τοποθέτηση ειδικών εξωτερικών δικτύων που δεν επιτρέπουν στα θηλαστικά να πλησιάσουν τους κλωβούς, καθώς και ενισχυμένων δικτύων ιχθυοκλωβών ανθεκτικών σε δάγκωμα και σκίσιμο από θαλάσσια θηλαστικά.

Ιδιαίτερη αναφορά πρέπει να γίνει στη **χρήση συσκευών ακουστικής αποτροπής** (Acoustic Deterrent Devices - ADD) και συσκευών ακουστικής όχλησης (Acoustic Harassment Devices - AHD), οι οποίες έχουν χρησιμοποιηθεί για την αποτροπή και τη μείωση των αλληλεπιδράσεων. Οι συσκευές ακουστικής αποτροπής αποσκοπούν στο να σηματοδοτήσουν ηχητικά την παρουσία αλιευτικών εργαλείων έτσι ώστε να μην παγιδευτούν σε αυτά θαλάσσια θηλαστικά από λάθος επειδή για κάποιο λόγο δεν είναι σε θέση να τα εντοπίσουν. Σε αυτήν την κατηγορία ανήκουν και τα λεγόμενα «ringers», τα οποία όμως με τον καιρό μετεξελίχθηκαν σε **συσκευές ακουστικής όχλησης**. Επιστημονικές μελέτες που έχουν πραγματοποιηθεί την τελευταία δεκαετία με σκοπό να προσδιορίσουν την αποτελεσματικότητα αυτών των συσκευών και κυρίως των «ringers» **έχουν καταλήξει σε αμφίβολα αποτελέσματα σχετικά με την επιτυχία τους στην αποτροπή αλληλεπιδράσεων και επιθέσεων**. Οι παραπάνω μελέτες έδειξαν ότι η επίδραση των συσκευών εξαρτάται πολύ από το είδος του θαλάσσιου θηλαστικού που αλληλεπιδρά, το είδος στόχο της αλιείας, την ποιότητα της ίδιας της συσκευής, το είδος του αλιευτικού εργαλείου και πλείστους ακόμα παράγοντες. Σε κάθε περίπτωση φάνηκε ότι **η αποτελεσματικότητα των συσκευών αυτών δεν χαρακτηρίζεται από μεγάλη διάρκεια, καθώς τα ζώα είτε εξοικειώνονται, είτε από περιέργεια πλησιάζουν, ενώ σε πολλές περιπτώσεις έχει διαπιστωθεί πως το ακουστικό σήμα καταλήγει να αποτελεί «κάλεσμα για δείπνο»** (dinner-bell effect). **Αντιθέτως τα AHDs προκαλούν πόνο στα ζώα και ουσιαστικά τα οδηγούν σε αποκλεισμό από το φυσικό τους ενδιαίτημα και τους βιότοπους τους.**

(2) Μέτρα οικονομικού χαρακτήρα (ενισχύσεις-αποζημιώσεις).

Παρόλο που η ζημιά που υφίστανται οι αλιείς έχει τεκμηριωθεί και αποτιμηθεί επαρκώς μέσα από πλήθος μελετών, των οποίων τα ευρήματα ήδη αναφέρθηκαν πιο πάνω, στη διεθνή πρακτική οι περιπτώσεις όπου δίνονται αποζημιώσεις ή/και οικονομικές ενισχύσεις ως αντιστάθμιση της απώλειας εισοδήματος από τις επιθέσεις θαλάσσιων θηλαστικών είναι περιορισμένες. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο η Σουηδία και η Φινλανδία, έχουν εφαρμόσει εθνικά προγράμματα αποζημιώσεων μέσω ιδίων πόρων, αλλά και από την χρηματοδότηση μέτρων του Ευρωπαϊκού Ταμείου Αλιείας 2007 – 2013 (ETA – EFF). Στη Μεσόγειο, η Κύπρος εφαρμόζει σύστημα καταβολής αποζημιώσεων σε αλιείς που διαθέτουν άδειες παράκτιας και πολυδύναμης αλιείας για τις ζημίες που υφίστανται από θαλάσσια θηλαστικά και συγκεκριμένα δελφίνια. Η δράση αυτή υλοποιείται στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας 2014-2020 (ΕΤΘΑ – ΕΜΦΦ) της Κύπρου (το χρηματοδοτικό εργαλείο της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής της Ένωσης, όπως ορίζεται από τους Κανονισμούς 1380/2013/ΕΚ, 1303/2013/ΕΚ, 508/2014/ΕΚ). Οι αποζημιώσεις των αλιέων έχουν ενταχθεί σε σχέδιο χορηγιών το οποίο ήδη υλοποιείται από το 2015 και θα συνεχιστεί μέχρι και τη

λήξη της προγραμματικής περιόδου το 2022. Η οικονομική αποτίμηση της ζημιάς όπως αυτή περιγράφεται στο σχέδιο χορηγιών εκτιμήθηκε σύμφωνα με διεθνή βιβλιογραφία από έρευνες προσδιορισμού της που προκαλούν τα ρινοδέλφια σε περιοχές της Δυτικής Μεσογείου (Κορσική, Γαλλία), καταλήγοντας σε ένα ετήσιο ποσό 1.198€ ανά αλιευτικό ανά χρόνο για τα παράκτια σκάφη, και 599€ ανά αλιευτικό ανά χρόνο για τα πολυδύναμα αλιευτικά σκάφη, με συνολική δαπάνη για το σύνολο της διάρκειας του ΕΤΘΑ Κύπρου 2.000.000€ (75% συμμετοχή του ΕΤΘΑ και 25% συμμετοχή της Κυπριακής Δημοκρατίας). Πριν την ένταξη του παραπάνω έργου στο ΕΤΘΑ, η Κυπριακή Δημοκρατία αποζημίωνε του κύπριους επαγγελματίες αλιείς μέσω του κρατικού προϋπολογισμού.

(3) Θεσμικά μέτρα βιώσιμης διαχείρισης και εξορθολογισμού της χρήσης των αλιευτικών πόρων και μείωσης της αλιευτικής προσπάθειας.

Βασικά εργαλεία σε αυτή τη κατηγορία αποτελούν θεσμικά μέτρα προστασίας των αλιευτικών πόρων, ελέγχου της αλιευτικής προσπάθειας και διατήρησης των θαλάσσιων θηλαστικών και των βιοτόπων τους. Αποτελούν δηλαδή νομοθετικά εργαλεία τα οποία ρυθμίζουν με ακρίβεια και θέτουν χρονικούς και χωρικούς περιορισμούς στις ανθρώπινες δραστηριότητες που ασκούνται σε θαλάσσιες και παράκτιες περιοχές και εφαρμόζονται διεθνώς με επιτυχία στην διαχείριση και μείωση των αλληλεπιδράσεων αλιευτικών δραστηριοτήτων – θαλάσσιων θηλαστικών.

Αλιευτικές ρυθμίσεις: Οι ρυθμίσεις αυτές μπορούν να αφορούν σε χωρικούς ή χρονικούς περιορισμούς στη χρήση εργαλείων, στον έλεγχο των Συνολικών Επιτρεπόμενων Αλιευμάτων (TACs) με τη χρήση ποσοτώσεων που οριοθετούν τη μέγιστη αλιευτική παραγωγή ανά εργαλείο, ανά χώρα και ανά είδος στόχο, στη μείωση της αλιευτικής προσπάθειας μέσω ενός συνδυασμού περιορισμών της ικανότητας των αλιευτικών σκαφών και του χρόνου που περνάνε στη θάλασσα αλιεύοντας, στην εφαρμογή ελάχιστων μεγεθών αλίευσης για εμπορικά είδη (MLS-MCS), στην εφαρμογή σχεδίων διαχείρισης αλιευμάτων για την μείωση της θνησιμότητας και την διατήρηση των αποθεμάτων, στη βελτίωση της επιλεκτικότητας των αλιευτικών εργαλείων ώστε η αλιευτική παραγωγή να περιορίζεται στα είδη στόχους και να ελαττώνονται οι απορρίψεις, στη μείωση της χρήσης εργαλείων που έχουν μεγάλες επιπτώσεις στο θαλάσσιο περιβάλλον, στη θέσπιση ζωνών απαγόρευσης αλιείας εντός των οποίων θα εφαρμόζονται χρονικοί ή/και τοπικοί περιορισμοί (no fishing zones).

Θεσμοθέτηση περιοχών στη θάλασσα όπου οι αλιευτικές δραστηριότητες που επηρεάζουν τη βιωσιμότητα των θαλάσσιων θηλαστικών περιορίζονται σημαντικά ή/και απαγορεύονται, με παράλληλη εφαρμογή μέτρων προστασίας για το θαλάσσιο περιβάλλον, των ειδών και των οικοσυστημάτων τους (Θαλάσσιες Προστατευόμενες Περιοχές).

Θέσπιση και υλοποίηση εθνικών ή/και διεθνών προγραμμάτων παρακολούθησης της κατάστασης των θαλάσσιων θηλαστικών με καταγραφή των εκβρασμών τους και εκτίμηση της θνησιμότητας που σχετίζεται με τις αλιευτικές δραστηριότητες.

Προτάσεις προς εφαρμογή στην Ελλάδα για την αντιμετώπιση του προβλήματος

Όπως είναι φανερό και από την παραπάνω ανάλυση το πρόβλημα των αλληλεπιδράσεων αλιείας – θαλάσσιων θηλαστικών και οι συνεχώς εντεινόμενες επιπτώσεις του είναι ιδιαίτερα σύνθετο και η άμβλυνση του ειδικά για την Ελλάδα απαιτεί πολύπλευρη προσέγγιση, με μακροχρόνιο σχεδιασμό και υλοποίηση πλήθους μέτρων και παρεμβάσεων.

Ο αλιευτικός κλάδος στην Ελλάδα αποτελεί μία δραστηριότητα με ιδιαίτερα στοιχεία γεωγραφικής, κοινωνικής, οικονομικής εξάπλωσης και ετερογένειας, ο οποίος πέρα από τη συμβολή του στην οικονομία της χώρας επιτελεί ιδιαίτερα σημαντικό κοινωνικό και συνεκτικό ρόλο, ειδικά σε απομακρυσμένες και δυσπρόσιτες παράκτιες και νησιωτικές περιοχές. Η σημασία της αλιείας και ειδικά της παράκτιας είναι ένας παράγοντας που διαφοροποιεί σημαντικά την Ελλάδα από τις υπόλοιπες μεσογειακές και ευρωπαϊκές χώρες. Στο τομέα της θαλάσσιας αλιείας απασχολούνται περίπου 21.600 άτομα στην Ελλάδα (στοιχεία 2016), ενώ ο αριθμός των επαγγελματιών αλιευτικών σκαφών είναι ο υψηλότερος της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η σημασία της αλιείας είναι πολύ μεγαλύτερη σε ορισμένες περιοχές, και ειδικά σε δυσπρόσιτες παράκτιες και νησιωτικές όπου εμφανίζεται μεγάλη εξάρτηση από αυτόν τον επαγγελματικό κλάδο. Λαμβάνοντας υπόψη ότι η **συνολική διαχείριση σε εθνικό επίπεδο ενός πολύπλευρου προβλήματος, όπως οι αλληλεπιδράσεις της αλιείας με τα θαλάσσια θηλαστικά, οφείλει να συμπεριλάβει και άλλους τομείς πέρα της αλιείας** (προστασία θαλάσσιου και παράκτιου περιβάλλοντος, ειδών και οικοτόπων σε καθεστώς προστασίας, θαλάσσια χωροταξία, παράκτια ανάπτυξη, κ.α.), **προϋποθέτει *a priori* μια ολιστική προσέγγιση, με σκοπό να υπάρχει ουσιαστικό και μακροχρόνιο αποτέλεσμα στην επίλυση.** Αυτή η προσέγγιση δύναται να επιτευχθεί χρησιμοποιώντας τις αρχές της οικοσυστημικής διαχείρισης (Ecosystem Based Management - EBM). Η EBM είναι μια προσέγγιση περιβαλλοντικής διαχείρισης που αναγνωρίζει την πλήρη σειρά αλληλεπιδράσεων εντός ενός οικοσυστήματος, συμπεριλαμβανομένων των ανθρώπων, αντί να εξετάζει μεμονωμένα θέματα, είδη ή υπηρεσίες οικοσυστημάτων μεμονωμένα.

Λαμβάνοντας λοιπόν υπόψη την παράθεση των παρακάτω τεχνικών/πρακτικών, και οικονομικών μέτρων που μπορούν μέχρι ένα βαθμό να αμβλύνουν τις αρνητικές συνέπειες της αλληλεπίδρασης θαλάσσιων θηλαστικών – αλιείας, είναι απαραίτητο η Πολιτεία να λάβει και να υλοποιήσει μία σειρά μέτρων θεσμικού χαρακτήρα, τα οποία θα περιορίσουν το πρόβλημα σε ευρύτερο επίπεδο, διασφαλίζοντας την αρμονική και χωρίς συγκρούσεις συνύπαρξη τοπικών κοινωνιών με το φυσικό τους περιβάλλον, εξασφαλίζοντας υψηλό επίπεδο οικοσυστημικών υπηρεσιών από τη φύση, και ισότιμης πρόσβασης αλλά και ορθολογικής χρήσης/βιώσιμης διαχείρισης των φυσικών και κοινών πόρων.

Οι προτάσεις του Σχεδίου Δράσης θα πρέπει συνεπώς να εφαρμοστούν στο σύνολό τους και όχι αποσπασματικά. Τα μέτρα που προτείνονται παρακάτω έχουν σαν γενικότερο και ευρύτερο σκοπό να εξασφαλίσουν την πρακτική διαχείριση της αλληλεπίδρασης και την μείωση των συνεπειών της και στις δύο πλευρές, αντιμετωπίζοντας φλέγοντα θέματα, αλλά και να εντάξουν ένα συνολικό πλάνο διαχείρισης α) της αλιευτικής προσπάθειας/βιώσιμης διαχείρισης και προστασίας των ιχθυοαποθεμάτων, και β) βελτίωσης της κατάστασης διατήρησης των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων, συμπεριλαμβανομένων των θαλάσσιων θηλαστικών.

Τεχνικά και Πρακτικά Μέτρα

Μέτρα τα οποία μπορούν να εφαρμοστούν στις καθημερινές αλιευτικές πρακτικές των παράκτιων αλιέων και θα μειώσουν την ένταση των αλληλεπιδράσεων με θαλάσσια θηλαστικά, αμβλύνοντας τις οικονομικές επιπτώσεις για τους ίδιους είναι τα παρακάτω.

1. Αύξηση του βάθους αλίευσης εκτός των συνήθων πεδίων τροφοληψίας και διαβίωσης φωκών και ρινοδέλφινων. Και τα δύο είδη κινούνται και συλλέγουν την τροφή τους στην παράκτια ζώνη και σε ρηχά ύδατα, έως των 200 με 250 μέτρων και απόστασης 4 με 5 χιλιομέτρων από την ακτή. Η αλιεία με στατικά εργαλεία (δίχτυα απλάδια και μανωμένα) σε βάθη μεγαλύτερα των 200 μέτρων, όπου οι πιθανότητα παρουσίας των παραπάνω ειδών είναι μικρότερες μπορεί να ελαχιστοποιήσει τις αλληλεπιδράσεις με αυτά.
2. Μείωση της παραμονής των εργαλείων στη θάλασσα. Όσο λιγότερο παραμένει ένα εργαλείο αλιείας στο νερό, τόσο μειώνονται και οι πιθανότητες να υποστεί ζημιές από θαλάσσια θηλαστικά.
3. Μετακίνηση των εργαλείων σε περισσότερες από μία τοποθεσία ανά αλιευτική έξοδο. Αντιστοίχως αυτή η πρακτική θα περιορίσει την αλληλεπίδραση και θα μειώσει τη συνολική ζημιά που υφίστανται οι αλιείς.
4. Αποφυγή περιοχών που αποδεδειγμένα αποτελούν βιότοπους και πεδία τροφοληψίας των θαλάσσιων θηλαστικών. Συγκεκριμένα η αποφυγή αλιείας με εργαλεία (δίχτυα και παραγάδια) σε παράκτιες περιοχές οι οποίες έχουν υψηλή πυκνότητα θαλασσιών σπηλαίων, οι οποίες αποτελούν το αναπαραγωγικό ενδιαίτημα μεσογειακής φώκιας, θα οδηγήσει στη μείωση των αλληλεπιδράσεων. Το συγκεκριμένο μέτρο έχει ιδιαίτερη αξία καθώς ενδέχεται να περιορίσει σημαντικά την παγίδευση νεαρών και ανήλικων ατόμων μεσογειακής φώκιας, τα οποία είναι ιδιαίτερα ευάλωτα σε αυτή την απειλή. Εξάλλου η συγκεκριμένη πρόταση προβλέπεται από τη «Σύσταση GFCM/35/2011/5 σχετικά με τα μέτρα αλιείας για τη διατήρηση της μεσογειακής φώκιας (*Monachus monachus*) στην περιοχή αρμοδιότητας της Γενικής Επιτροπής Αλιείας για τη Μεσόγειο του FAO» της οποίας η Ελλάδα είναι μέλος.
5. Περιορισμός της χρήσης και αντικατάσταση εργαλείων τα οποία είναι ιδιαίτερα ευάλωτα και υφίστανται εκτεταμένες καταστροφές από θαλάσσια θηλαστικά. Στατικά εργαλεία όπως τα δίχτυα (ειδικά τα απλάδια) είναι ιδιαίτερα ευπαθή σε αλληλεπιδράσεις, με συχνό φαινόμενο την πλήρη καταστροφή τους από θαλάσσια θηλαστικά. Η αντικατάστασή τους με εργαλεία που είναι πιο ανθεκτικά ή δεν αλληλεπιδρούν με θαλάσσια θηλαστικά (παραγάδια, παγίδες, κ.α.) σε περιοχές με έντονη αλληλεπίδραση θα μειώσει σημαντικά τη ζημιά που προκαλείται ειδικά στο ίδιο το εργαλείο, περιορίζοντάς την μόνο στο αλίευμα.
6. Αποφυγή εργαλείων με περιορισμένη επιλεκτικότητα (π.χ. δίχτυα μανωμένα με μικρό μέγεθος ματιού). Η χρήση πιο επιλεκτικών εργαλείων θα συμβάλλει στον περιορισμό των αλληλεπιδράσεων επικεντρώνοντας την αλιεία στα είδη στόχους, και παράλληλα περιορίζοντας την προσέλκυση θαλάσσιων θηλαστικών (αλλά και άλλων ειδών που αλληλεπιδρούν), καθώς κάποια από τα αλιεύματα στόχος ενδέχεται να μην αποτελούν θηράματα των θαλάσσιων θηλαστικών.
7. Χρήση εργαλείων (δίχτυων) που λειτουργούν απωθητικά σε αλληλεπιδράσεις με θαλάσσια θηλαστικά. Στην Ελλάδα υπάρχουν κατασκευαστές δίχτυων οι οποίοι δοκιμάζουν δίχτυα εμποτισμένα με ουσίες οι οποίες απωθούν τα θαλάσσια θηλαστικά (δελφίνια) κατά την αλληλεπίδραση. Η χρήση τέτοιων δίχτυων μπορεί να αποτελέσει ενδεχομένως ένα σημαντικό μέτρο με μεγάλη

αποτελεσματικότητα, εφόσον όμως πιστοποιηθεί ότι οι χρησιμοποιούμενες ουσίες δεν θα έχουν βραχυπρόθεσμες ή μακροπρόθεσμες επιπτώσεις στην υγεία των ζώων και στο θαλάσσιο περιβάλλον, ούτε θα τα αποκλείουν από τα φυσικά τους ενδιαίτηματα. **Αντίθετα, η χρήση των συσκευών ακουστικής αποτροπής και όχλησης δεν συστήνεται στο παρόν Σχέδιο Δράσης, καθώς η επίδραση τους στα θαλάσσια θηλαστικά τις καθιστούν παράνομες, τόσο βάσει της εθνικής (Π.Δ. 67/1981, Ν.3937/2011), όσο και της ευρωπαϊκής νομοθεσίας (92/43/ΕΚ).**

8. Χρήση συσκευών σε εργαλεία (κυρίως παραγάδια αφρού) τα οποία αποτρέπουν τόσο την απομάκρυνση του αλιεύματος όσο και τον κίνδυνο παγίδευσης θαλάσσιων θηλαστικών. Οι συσκευές αυτές λειτουργούν ως μικροί κλωβοί από άκαμπτες κορδέλες, αλυσίδες ή αλλά εξαρτήματα που αναπτύσσονται αυτόματα μετά τη σύλληψη του αλιεύματος στο αγκίστρι, μην επιτρέποντας την αφαίρεση ή κατανάλωση του από θαλάσσιο θηλαστικό στη συνέχεια.

9. Χρήση στατικών εργαλείων (διχτύων) τα οποία είναι κατασκευασμένα με υλικά αυξημένης ηχητικής αντανάκλασης, έτσι ώστε να γίνονται εύκολα αντιληπτά μέσω του κύριου συστήματος ηχοεντοπισμού των κητωδών με το οποίο προσανατολίζονται και αναγνωρίζουν το υποθαλάσσιο περιβάλλον.

10. Εφαρμογή μεθόδων stealth fishing. Το stealth fishing είναι μία συνολική πρακτική αλίευσης η οποία στηρίζεται σε μία σειρά τεχνικών με σκοπό τον περιορισμό της εύρεσης των αλιευτικών σκαφών και εργαλείων από τα θαλάσσια θηλαστικά, ώστε να μην γίνονται αντιληπτά κατά τη διάρκεια της αλιείας. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω της αντικατάστασης συμβατικών κινητήρων που με άλλους που εκπέμπουν λιγότερο θόρυβο, της χρήσης αθόρυβων βιντζιών, και της πλοήγησης στα αλιευτικά πεδία με λιγότερο θόρυβο.

11. Περιορισμός του μήκους των διχτύων, ώστε κατά τη διάρκεια του σηκώματος να μην προσελκύονται από τον ήχο τα θαλάσσια θηλαστικά.

12. Όσον αφορά στις ιχθυοκαλλιέργειες ιδιαίτερα αποτελεσματική πρακτική είναι η χρήση εξωτερικών διχτύων που δεν επιτρέπουν στα θαλάσσια θηλαστικά να πλησιάσουν τις καλλιέργειες και η χρήση ανθεκτικών στους θηρευτές διχτύων ιχθυοκλωβών (dugheema). Θα πρέπει όμως να τονιστεί ότι η χρήση εξωτερικών διχτύων με μέγεθος ματιού μεγαλύτερο των 15 εκατοστών αυξάνει κατά πολύ το κίνδυνο παγίδευσης θαλάσσιων θηλαστικών και θα πρέπει να αποφεύγεται. Τα μέτρα αυτά μπορεί να υποστηριχθούν οικονομικά μέσω του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας, συγκεκριμένα στα πλαίσια της Προτεραιότητας 2 της Ένωσης στα πλαίσια των Ειδικών στόχων του Άρθρου 6 του Κανονισμού «Προστασία και αποκατάσταση της υδρόβιας βιοποικιλότητας και της ενίσχυσης των οικοσυστημάτων που αφορούν την υδατοκαλλιέργεια και προώθηση της αποδοτικής ως προς τους πόρους υδατοκαλλιέργειας», με ενδεικτικές παρεμβάσεις: «Ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας που παρέχει περιβαλλοντικές υπηρεσίες όπως μεθόδους συμβατές με συγκεκριμένες περιβαλλοντικές ανάγκες υποκείμενες σε ειδικές απαιτήσεις διαχείρισης, μορφές εκτατικής υδατοκαλλιέργειας κλπ.» στα πλαίσια της υλοποίησης των άρθρων 48.1.κ, 51, 53, 54 και 57 του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 508/2014/ΕΚ.

Τεχνικά και Πρακτικά Μέτρα		Θετικό αποτέλεσμα	Φορέας υλοποίησης	Πιθανή χρηματοδότηση
Αλιευτική πρακτική	Αύξηση βάθους αλίευσης (>200 μέτρα βάθος, εκτός ζώνης διαβίωσης ρινοδέλφινου και φώκιας)	μείωση αλληλεπίδρασης	αλιείς	δεν απαιτείται
	Μείωση παραμονής εργαλείων στο νερό	μείωση αλληλεπίδρασης	αλιείς	δεν απαιτείται
	Συχνότερη μετακίνηση αλιευτικών εργαλείων ανά αλιευτική προσπάθεια	μείωση αλληλεπίδρασης	αλιείς	δεν απαιτείται
	Αποφυγή σημαντικών περιοχών θαλάσσιων θηλαστικών (αναπαραγωγής – τροφοληψίας)	μείωση αλληλεπίδρασης	αλιείς	δεν απαιτείται
	Μείωση του χρησιμοποιούμενου μήκους διχτυών ανά αλιευτική προσπάθεια	μείωση αλληλεπίδρασης	αλιείς	δεν απαιτείται
Αντικατάσταση εργαλείων	Βελτίωση επιλεκτικότητας εργαλείων (αύξηση μεγέθους ματιού διχτυού >20 χιλ, αγκιστριού <N.12),	μείωση αλληλεπίδρασης / μείωση τυχαίων εγκλωβισμών, τραυματισμών και θανάτων θαλάσσιων θηλαστικών	αλιείς	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 37 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 1), 38 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 2), 39 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 3)
	Χρήση απλαδιών με μεγάλο μέγεθος ματιού (>20 χιλ.) αντί μανωμένων με μικρότερο	μείωση αλληλεπίδρασης / μείωση τυχαίων εγκλωβισμών, τραυματισμών και θανάτων θαλάσσιων θηλαστικών	αλιείς	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 37 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 1), 38 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 2), 39 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 3), 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1)
	Χρήση ενισχυμένων διχτυών ιχθυοκαλλιέργειας (dyneema)	μείωση αλληλεπίδρασης / απώλειας εισοδήματος	ιχθυοκαλλιεργητές	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 48.1.k (ΠΕ2, ΕΣ3, Μέτρο 1), 54 (ΠΕ2, ΕΣ4, Μέτρο 1), 57 (ΠΕ2, ΕΣ4, Μέτρο 4)

Τεχνικά και Πρακτικά Μέτρα		Θετικό αποτέλεσμα	Φορέας υλοποίησης	Πιθανή χρηματοδότηση
Χρήση συσκευών και εργαλείων που λειτουργούν αποτρεπτικά	Χρήση διχτυών που απωθούν τα θαλάσσια θηλαστικά κατά την αλληλεπίδραση	μείωση αλληλεπίδρασης / απώλειας εισοδήματος / μείωση τυχαίων εγκλωβισμών, τραυματισμών και θανάτων θαλάσσιων θηλαστικών	αλιείς	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 37 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 1), 38 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 2), 39 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 3), 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1)
	Χρήση συσκευών στα παραγάδια που αποτρέπουν την απομάκρυνση αλιεύματος από τα θαλάσσια θηλαστικά	μείωση αλληλεπίδρασης / απώλειας εισοδήματος / μείωση τυχαίων εγκλωβισμών, τραυματισμών και θανάτων θαλάσσιων θηλαστικών	αλιείς	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 37 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 1), 38 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 2), 39 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 3), 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1)
	Χρήση στατικών διχτυών υψηλής ηχητικής ανακλαστικότητας (κυρίως για φώκαινες)	μείωση αλληλεπίδρασης / απώλειας εισοδήματος / μείωση τυχαίων εγκλωβισμών, τραυματισμών και θανάτων θαλάσσιων θηλαστικών	αλιείς	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 37 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 1), 38 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 2), 39 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 3), 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1)
	Χρήση κινητήρων και βιντζιών χαμηλής εκπομπής θορύβου	μείωση αλληλεπίδρασης	αλιείς	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 38 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 2), 41.1 a, b, c (ΠΕ1, ΕΣ5, Μέτρο 3), 41.2 (ΠΕ1, ΕΣ5, Μέτρο 4)

Οικονομικά Μέτρα

Λαμβάνοντας υπόψη ότι σε μεγάλο βαθμό οι ηθελημένες θανατώσεις θαλάσσιων θηλαστικών από αλιείς οφείλονται σε αντεκδίκηση για την πραγματική ή υποτιθέμενη ζημιά που προκαλούν στα εργαλεία και στα αλιεύματα τους, η ένταξη των ζημιών σε ένα σύστημα ασφαλιστικών αποζημιώσεων θα μειώσει σημαντικά τις συγκεκριμένες πρακτικές. Η ελληνική νομοθεσία διαθέτει σχετικές προβλέψεις για είδη όπως τα θαλάσσια θηλαστικά, τα οποία τελούν υπό καθεστώς προστασίας και αλληλεπιδρούν με την αλιεία. Συγκεκριμένα, ο νόμος 1650/1986, *Για την προστασία του Περιβάλλοντος*, αναφέρει στο κεφάλαιο Δ, άρθρο 22. παράγραφος 3 όπως αυτή έχει διαμορφωθεί μετά και από τον Ν.4585/18:

«Για υλικές ζημιές που προκαλούνται σε γεωργικές, κτηνοτροφικές ή άλλες αγροτικές εκμεταλλεύσεις ή εγκαταστάσεις ή σε αλιευτικά εργαλεία από είδη της άγριας πανίδας που έχουν χαρακτηριστεί, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 20, ως σπάνια ή απειλούμενα με εξαφάνιση, μπορούν να χορηγούνται, με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας, αποζημιώσεις, επιδοτήσεις ή άλλες κατά περίπτωση παροχές. Η εκτίμηση των ζημιών γίνεται από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας και η καταβολή των αποζημιώσεων από το Κεντρικό Ταμείο Γεωργίας, Κτηνοτροφίας και Δασών του ίδιου υπουργείου ή από άλλες πηγές χρηματοδότησης»

Επιπλέον η χώρα μας διαθέτει το Εθνικό Σύστημα Προστασίας και Ασφάλισης της Αγροτικής Δραστηριότητας, το οποίο επικαιροποιήθηκε με τον νόμο 3877 του 2010. Συγκεκριμένα στο νόμο γίνεται ρητή αναφορά στο πρώτο άρθρο σχετικά με της υπηρεσίες προστασίας στις οποίες περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων η «...ενεργητική προστασία της αγροτικής παραγωγής, του φυτικού, ζωικού, **αλιευτικού, υδατοκαλλιεργητικού, και έγγειου κεφαλαίου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων...**». Ο ίδιος νόμος ορίζει τους σκοπούς του Ελληνικού Οργανισμού Γεωργικής Ασφάλισης (ΕΛΓΑ), και περιλαμβάνει μεταξύ αυτών (άρθρο 3 παρ. ζ) «*την ενεργητική προστασία της αγροτικής παραγωγής, του φυτικού, ζωικού, **αλιευτικού και υδατοκαλλιεργητικού κεφαλαίου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, που ασκείται σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις του ν. 2342/1995 «Ενεργητική προστασία της γεωργικής, κτηνοτροφικής και αλιευτικής παραγωγής και άλλες διατάξεις» (ΦΕΚ 208 Α')***, όπως αυτός ο νόμος ισχύει κάθε φορά...» Επίσης οι ζημιές από άγρια ζώα αναφέρονται ρητώς ως ασφαλιζόμενος φυσικός κίνδυνος (άρθρο 5, παράγραφος 2ι) και θα πρέπει να τονιστεί ότι η ζημιά από τα θαλάσσια θηλαστικά μπορεί ξεκάθαρα να χαρακτηριστεί ως ασφαλισμός κίνδυνος καθώς τεκμηριώνεται πλήρως ότι είναι απρόβλεπτος, συγκεκριμένος και μετρήσιμος, ενώ χαρακτηρίζεται από γεωγραφική και χρονική διασπορά.

Συνεπώς η ένταξη των ζημιών που υφίστανται αλιείς και ιχθυοκαλλιεργητές από τα θαλάσσια θηλαστικά στην παραγωγή, τα εργαλεία και τις εγκαταστάσεις τους στο σύστημα ασφαλιστικής και ενεργητικής προστασίας του ΕΛΓΑ θα είναι ένα πολύ σημαντικό και απαραίτητο βήμα για την μείωση των αρνητικών συνεπειών και την άμβλυση των επιπτώσεων της αλληλεπίδρασης θαλάσσιων θηλαστικών – αλιείας. Μέσω μίας τέτοιας διαδικασίας οι αλιείς και οι ιχθυοκαλλιεργητές θα επανακτήσουν ένα σημαντικό μέρος της ζημιάς που υφίστανται και θα ισορροπήσουν τις οικονομικές απώλειες που επιφέρουν οι επιθέσεις θαλάσσιων θηλαστικών στα εργαλεία, αλιεύματα και στις εγκαταστάσεις τους.

Για την ομαλή και άμεση υλοποίηση δράσεων που θα αμβλύνουν τις επιπτώσεις της αλληλεπίδρασης και θα μετριάσουν την οικονομική απώλεια των αλιέων προτείνεται μία σειρά βελτιώσεων του υφιστάμενου θεσμικού πλαισίου λειτουργίας του ΕΛΓΑ. Αυτές είναι οι εξής:

1. Σύνταξη ειδικής μελέτης από την αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ), όπως προβλέπεται από τη σχετική νομοθεσία, στην οποία θα εκτιμηθεί η οικονομική ζημιά που υφίστανται οι κλάδοι της αλιείας/ιχθυοκαλλιεργειών από τα θαλάσσια θηλαστικά με βάση την υπάρχουσα επιστημονική γνώση σε εθνικό, μεσογειακό και διεθνές επίπεδο. Σχετικά με την εκτίμηση της ζημιάς αλλά και τους τρόπους αποζημίωσης των αλιέων υπάρχει ήδη σχετική εμπειρία και ειδική βιβλιογραφία, ενώ η μελέτη θα μπορούσε να διερευνήσει τη δυνατότητα οι αλιείς να αποζημιώνονται αθροιστικά για τη ζημιά που υφίστανται από τα θαλάσσια θηλαστικά σε ετήσια βάση, όπως και προτείνεται με βάση τα αποτελέσματα του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «LIFE-Nature: MOFI: Μεσογειακή φώκια και αλιεία: Αντιμετωπίζοντας τη σχέση αλληλεπίδρασης στις ελληνικές θάλασσες». Σύμφωνα με τον νέο οργανισμό του ΥΠΑΑΤ (Άρθρο 3, παρ. γ., υποπαράγραφος ηη του Προεδρικού Διατάγματος Υπ. Αριθμ. 97 [ΦΕΚ Α' 138/15-9-2017] η Διεύθυνση Προγραμματισμού και Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, Τμήμα Χρηματοοικονομικής Υποστήριξης και Ασφάλισης Γεωργικής Παραγωγής έχει την αρμοδιότητα για την «... εκπόνηση μελετών και υποβολή προτάσεων και εισηγήσεων προς τον Υπουργό Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων για τροποποιήσεις των υφιστάμενων καλύψεων του ΕΛ.Γ.Α. που προβλέπονται στους Κανονισμούς του ή την κάλυψη κινδύνων του άρθρου 5 του ν. 3877/2010, όπως κάθε φορά ισχύει, που υπάγονται στην ασφάλιση του ΕΛ.Γ.Α. και οι οποίοι δεν προβλέπονται στους Κανονισμούς του και δεν ασφαλιζονται άμεσα και μπορεί να προχωρήσει σε, καθώς και για κάθε θέμα που αφορά στη δραστηριότητα του ΕΛ.Γ.Α.».
2. Επέκταση των σκοπών του ΕΛΓΑ μέσα από την επικαιροποίηση της σχετικής νομοθεσίας (άρθρο 3 παράγραφος ζ) του ν.3877/2010), ώστε να συμπεριλάβει πέρα από την «την ενεργητική προστασία της αγροτικής παραγωγής, του φυτικού, ζωικού, αλιευτικού και υδατοκαλλιεργητικού κεφαλαίου των αγροτικών εκμεταλλεύσεων, που ασκείται σύμφωνα με τις ειδικότερες διατάξεις του ν.2342/1995 «Ενεργητική προστασία της γεωργικής, κτηνοτροφικής και αλιευτικής παραγωγής και άλλες διατάξεις» και την: «ασφαλιστική προστασία της αλιευτικής παραγωγής και του αλιευτικού και ιχθυοκαλλιεργητικού κεφαλαίου, των αλιευτικών και ιχθυοκαλλιεργητικών εγκαταστάσεων, εργαλείων και μέσων από τους φυσικούς κινδύνους».
3. Επικαιροποίηση των ασφαλιζόμενων φυσικών κινδύνων περιλαμβάνοντας σε αυτούς και τα θαλάσσια θηλαστικά (κητώδη και πτερυγιόποδα), επεκτείνοντας επίσης τις επιπτώσεις αυτών στην αλιευτική και ιχθυοκαλλιεργητική παραγωγή, εργαλεία και εγκαταστάσεις.
4. Υπαγωγή επιπλέον φυσικών ή νομικών προσώπων που έχουν την κυριότητα ή εκμετάλλευση αλιευτικών και ιχθυοκαλλιεργητικών επιχειρήσεων στα ασφαλιζόμενα πρόσωπα.
5. Επικαιροποίηση των πόρων του ΕΛΓΑ προβλέποντας έσοδα από ειδική ασφαλιστική εισφορά υπολογιζόμενη σε ποσοστό επί τοις εκατό επί της ασφαλιζόμενης αξίας της αλιευτικής και ιχθυοκαλλιεργητικής παραγωγής αλιευτικής και ιχθυοκαλλιεργητικής προέλευσης από αλιείς/ιχθυοκαλλιεργητές οι οποίοι επηρεάζονται από τη σύγκρουση, όπως ορίζεται και για τα προϊόντα αγροτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής.
6. Επικαιροποίηση της διαδικασίας υποβολής της ετήσιας Ενιαίας Δήλωσης Καλλιέργειας/Εκτροφής, με την ένταξη επαγγελματιών αλιέων και ιχθυοκαλλιεργητών υπό συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις, σχετικούς με τη ζημιά που υφίστανται από τα θαλάσσια θηλαστικά .
7. Επικαιροποίηση του άρθρου 13 του νόμου 3877/2010, ώστε στη γενική εισφορά υπέρ ΕΛΓΑ να συμπεριληφθούν πόροι για να καλύψουν αποζημιώσεις σε επαγγελματίες αλιείς από: τις

άδειες επαγγελματικών σκαφών παράκτιας αλιείας σκαφών (το κόστος των οποίων θα μπορούσε να αυξηθεί προκειμένου να στηρίξει ένα τέτοιο μέτρο), τις άδειες ερασιτεχνικής αλιείας, εφόσον αυτές επανέλθουν με νομοθετική ρύθμιση, τη δημιουργία ενός ειδικού τέλους επί της αγοράς αλιευτικών εργαλείων, τα πρόστιμα αλιευτικών παραβάσεων, και τη συμβολή του Γαλάζιου Ταμείου.

8. Σύσταση ενός μηχανισμού εισφοράς των αλιέων στα πρότυπα και πλαίσια του άρθρου 1 παράγραφος 1β) «...τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, τους αλληλασφαλιστικούς συνεταιρισμούς και τα Ταμεία Αλληλοβοήθειας και...» του νόμου 3877/2010, που θα ενταχθεί στο Ενιαίο Εθνικό Σύστημα Προστασίας και Ασφάλισης της Αγροτικής Δραστηριότητας, όπως αυτό περιγράφεται στον ανωτέρω νόμο.
9. Επέκταση του άρθρου 9 του ν.3877/2010, ώστε στην ασφαλιζόμενη αξία της αγροτικής παραγωγής να συμπεριληφθεί και η αλιευτική-ιχθυοκαλλιεργητική παραγωγή.

Επιπλέον των παραπάνω, το Επιχειρησιακό Σχέδιο του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας, περιλαμβάνει ενδεικτικές δράσεις και επενδύσεις σε σχετικές με την Προτεραιότητα 1 της Ένωσης στα πλαίσια των Ειδικών στόχων του Άρθρου 6 του Κανονισμού «Μείωση των επιπτώσεων της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον, Προστασία και αποκατάσταση της υδρόβιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, Διασφάλιση ισορροπίας μεταξύ αλιευτικής ικανότητας και διαθέσιμων αλιευτικών δυνατοτήτων», όπως «Επενδύσεις σε εξοπλισμό που βελτιώνει την επιλεκτικότητα μεγέθους ή την επιλεκτικότητα είδους των αλιευτικών εργαλείων, που περιορίζει τις φυσικές και βιολογικές επιπτώσεις της αλιείας στο οικοσύστημα ή τον θαλάσσιο βυθό και μειώνει τα ανεπιθύμητα αλιεύματα εμπορικών αποθεμάτων ή άλλα παρεμπύπτοντα αλιεύματα, Επενδύσεις σε εξοπλισμό για την προστασία των εργαλείων και των αλιευμάτων από θηλαστικά και πτηνά προστατευόμενα από την οδηγία 92/43/ΕΟΚ ή την οδηγία 2009/147/ΕΚ, καθώς και στήριξη συστημάτων για την αποζημίωση των ζημιών που προκαλούνται στα αλιεύματα από τα εν λόγω θηλαστικά και πτηνά», στα πλαίσια της υλοποίησης των άρθρων 35, 37, 38, 39 και 40.1.b-g, i του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 508/2014/ΕΚ, και του κατ' εξουσιοδότηση κανονισμού 2015/531/ΕΕ. Συνεπώς και με βάσει τις παραπάνω προβλέψεις είναι δυνατόν, μέσω του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Στήριξης να δεσμευθούν και να αποδοθούν πόροι, οι οποίοι θα αμβλύνουν τις αρνητικές επιπτώσεις που υφίστανται οι αλιείς από τις αλληλεπιδράσεις της δραστηριότητάς τους με τα θαλάσσια θηλαστικά. Είναι σημαντικό όμως να προηγηθεί σχετική αναλυτική μελέτη από τη Διεύθυνση Προγραμματισμού και Επιχειρησιακών Προγραμμάτων, Τμήμα Χρηματοοικονομικής Υποστήριξης και Ασφάλισης Γεωργικής Παραγωγής του ΥΠΑΑΤ, η οποία θα προσδιορίσει με ακρίβεια το οικονομικό κόστος που υφίστανται οι αλιείς από την αλληλεπίδραση με τα θαλάσσια θηλαστικά, χρησιμοποιώντας δεδομένα προηγούμενων ερευνών και προγραμμάτων που έχουν γίνει στην Ελλάδα (π.χ. LIFE-Nature: MOFI: Μεσογειακή φώκια και αλιεία: Αντιμετωπίζοντας τη σχέση αλληλεπίδρασης στις ελληνικές θάλασσες), αλλά και στη Μεσόγειο, και μεταφέροντας τη σχετική εμπειρία άλλων Κρατών Μελών, όπως η Κύπρος.

Οικονομικά μέτρα		Θετικό αποτέλεσμα	Φορέας υλοποίησης	Πιθανή χρηματοδότηση
Σε εθνικό επίπεδο	Σύνταξη ειδικής μελέτης από υπηρεσίες του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ) για την εκτίμηση της οικονομικής ζημιάς που υφίστανται οι κλάδοι της αλιείας/ιχθυοκαλλιιεργειών από τα θαλάσσια θηλαστικά	Εκτίμηση οικονομικού κόστους και απώλειας εισοδήματος από την αλληλεπίδραση	ΕΛΓΑ, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, Ερευνητικά, Ακαδημαϊκά Ιδρύματα	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 37 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 1), 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1)
	Πλήρης ένταξη των επαγγελματιών αλιέων και ιχθυοκαλλιεργητών στο σύστημα αποζημιώσεων του ΕΛΓΑ	Αντιστάθμιση οικονομικού κόστους και απώλειας εισοδήματος από την αλληλεπίδραση	ΕΛΓΑ, Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων	ΕΛΓΑ, Ταμείο Ασφαλιστικών Εισφορών ΕΛΓΑ
Σε ευρωπαϊκό επίπεδο	Χρήση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας 2014 – 2020 για την οικονομική ενίσχυση της απώλειας που υφίστανται οι αλιείς από τα θαλάσσια θηλαστικά	Αντιστάθμιση οικονομικού κόστους και απώλειας εισοδήματος από την αλληλεπίδραση	Διαχειριστική Αρχή ΕΤΘΑ	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 35 (ΠΕ1, ΕΣ4, Μέτρο 6), 38 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 2), 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1)

Θεσμικά Μέτρα

Μέτρα για τη βιώσιμη αλιεία

1. Προστασία ιχθυοαποθεμάτων από την υπεραλίευση και την ανορθολογική αλιεία
 - α) Κατάρτιση και υλοποίηση Σχεδίων Διαχείρισης Αλιείας, Αποθεμάτων και Εργαλείων.
 - β) Θεσμοθέτηση Προστατευόμενων Περιοχών Αλιείας, βάσει του Μεσογειακού Κανονισμού Αλιείας 1967/2006/ΕΚ.
 - γ) Θέσπιση νέων ελάχιστων μεγεθών εκφόρτωσης αλιευμάτων τα οποία βρίσκονται είτε σε καθεστώς υπεραλίευσης ή σε πλήρες επίπεδο εκμετάλλευσης βάσει της υπάρχουσας επιστημονικής γνώσης.
 - δ) Εφαρμογή της νομοθεσίας για την απαγόρευση αλιείας προστατευόμενων ειδών (ελασμοβράγχια, οστρακοειδή κλπ.).
 - ε) Πιστοποίηση αλιευμάτων και στόλων αλιείας σε σχέση με τη βιώσιμη και ορθολογική χρήση των εργαλείων τους.
2. Βελτίωση της επιλεκτικότητας των αλιευτικών εργαλείων, με έμφαση στην υλοποίηση της Κοινής Αλιευτικής Πολιτικής της Ένωσης
 - α) Αύξηση του ελάχιστου ανοίγματος ματιού για τα στατικά εργαλεία (>20 χιλ. μετρημένο από κόμπο σε κόμπο για τα δίχτυα), και του ελάχιστου μεγέθους αγκιστριού για τα παραγάδια (<v.12 μέγεθος αγκιστριού).
 - β) Ολοκλήρωση των πολυετών σχεδίων διαχείρισης για όλα τα αλιευτικά εργαλεία που χρησιμοποιούνται στην Ελλάδα.
 - γ) Μέτρα για τον περιορισμό της πολυειδικής αλιείας, και της επικάλυψης χρήσης πολλών αλιευτικών εργαλείων με το ίδιο είδος στόχο από το ίδιο αλιευτικό σκάφος.
3. Μείωση της αλιευτικής προσπάθειας σε εθνικό επίπεδο με την προώθηση άλλων βιώσιμων σχετικών με την αλιεία επαγγελμάτων, όπως ο αλιευτικός τουρισμός.
4. Θεσμοθέτηση μεθόδων και τύπων αλίευσης (χρήση συγκεκριμένων εργαλείων τα οποία περιορίζουν την αλληλεπίδραση [μεγαλύτερο μάτι δίχτυου, παραγάδια με συσκευές που αποτρέπουν την απομάκρυνση του αλιεύματος από τα θαλάσσια θηλαστικά κ.α.] με ελάχιστες επιπτώσεις στα θαλάσσια θηλαστικά, και οικοσήμανση των προϊόντων αλιείας που συλλέγονται με αυτούς τους τρόπους αλιείας.
5. Θεσμοθέτηση αυστηρότερων χρονικών περιορισμών στην αλιεία ειδών που αποτελούν κύρια θηράματα θαλάσσιων θηλαστικών. Προτείνεται συγκεκριμένα η απαγόρευση της αλιείας του χταποδιού (*Octopus vulgaris*) από το Μάιο μέχρι και τον Ιούλιο και η αύξηση του ελάχιστου επιτρεπόμενου μεγέθους αλίευσης του από τα 500 γραμμάρια στα 1.000.
6. Αναθεώρηση του υπάρχοντος Μητρώου Επαγγελματιών Αλιέων, έλεγχός του και κατάρτιση νέου, στο οποίο θα μπορούν να εγγράφονται μόνο όσοι τεκμηριωμένα έχουν την αλιεία ως πρωτεύουσα επαγγελματική δραστηριότητα.

7. Βελτίωση και υποστήριξη του εθνικού συστήματος παρακολούθησης και ελέγχου των αλιευτικών δραστηριοτήτων από τις αρμόδιες αρχές (Λιμενικό Σώμα και Ακτοφυλακή), με σκοπό την εφαρμογή της αλιευτικής νομοθεσίας και τον σημαντικό περιορισμό της παράνομης, λαθραίας και άναρχης αλιείας.
8. Θέσπιση οριζόντιας παύσης όλων των επαγγελματικών και ερασιτεχνικών αλιευτικών δραστηριοτήτων για ένα μήνα κάθε χρόνο, εκτός του αλιευτικού τουρισμού

Μέτρα για τη βελτίωση της κατάστασης διατήρησης των θαλάσσιων θηλαστικών και των θαλάσσιων και παράκτιων οικοσυστημάτων.

1. Θεσμοθέτηση θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών με συγκεκριμένα μέτρα προστασίας των θαλάσσιων θηλαστικών. Η Ελλάδα περιλαμβάνει πλέον ένα εκτεταμένο κατάλογο θαλάσσιων περιοχών οι οποίες έχουν τεκμηριωθεί για την σημασία τους για τα είδη αυτά και σε μεγάλο βαθμό περιλαμβάνονται είτε στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο NATURA 2000, ή και σε άλλους καταλόγους (Important Marine Mammal Areas, Cetacean Critical Habitats, Ecologically or Biologically Significant Marine Areas, Key Biodiversity Areas, κ.α.), για τις οποίες έχει εθνική και διεθνή υποχρέωση να λάβει μέτρα προστασίας. Με βάση τα παραπάνω η ελληνική Πολιτεία οφείλει να πάρει συγκεκριμένα μέτρα προστασίας για αυτές τις θαλάσσιες περιοχές ορίζοντας ένα εκτεταμένο δίκτυο θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, με προβλέψεις τόσο για το παράκτιο-εθνικό τμήμα τους όσο και για το διεθνές.
2. Διασφάλιση της ομαλής και απρόσκοπτης λειτουργίας του Εθνικού Δικτύου Καταγραφής Εκβρασμών, μέσω του οποίου θα πρέπει να παρακολουθείται η θνησιμότητα των θαλάσσιων θηλαστικών (και άλλων ειδών) σχετιζόμενης με τις αλιευτικές δραστηριότητες.
3. Εφαρμογή μέτρων βιώσιμης διαχείρισης των ιχθυοαποθεμάτων εντός θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, πιστοποίησης αλιευμάτων/στόλων και οικοσήμανσης των προϊόντων αλιείας τους, καθώς και εξασφάλιση περιορισμένης πρόσβασης σε αυτά και μόνο από τους αλιείς των περιοχών, ώστε να κατοχυρώνονται αποκλειστικά δικαιώματα περιορισμένης εκμετάλλευσης.
4. Δράσεις παρακολούθησης της κατάστασης και θνησιμότητας των θαλάσσιων θηλαστικών σε εθνικό επίπεδο, με ακριβείς εκτιμήσεις των μεγεθών πληθυσμού, των κατανομών τους, των πεδίων τροφοληψίας και αναπαραγωγής τους.
5. Προστασία θαλάσσιων οικοτόπων όπως είναι τα λιβάδια Ποσειδωνίας και τα Κοραλλιγενή ενδιαιτήματα από αλιευτικές δραστηριότητες που τα υποβαθμίζουν και τα καταστρέφουν. Τόσο η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ όσο και ο Κανονισμός 1967/2006/ΕΚ περιλαμβάνουν ρητές αναφορές για την προστασία αυτών των ενδιαιτημάτων, αναγνωρίζοντας τις επιπτώσεις τις αλιείας σε αυτά και προβλέπουν συγκεκριμένα μέτρα διαχείρισης.

Θεσμικά Μέτρα		Θετικό αποτέλεσμα	Φορέας υλοποίησης	Πιθανή χρηματοδότηση
Βιώσιμη αλιεία	Σχέδια Διαχείρισης αποθεμάτων και αλιευτικών εργαλείων	Μακροπρόθεσμη μείωση της αλληλεπίδρασης με την εφαρμογή των σχεδίων	Διαχειριστική Αρχή ΕΤΘΑ, Ερευνητικά ιδρύματα, Πανεπιστήμια Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 37 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 1), 38 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 2)
	Θεσμοθέτηση Προστατευόμενων Περιοχών Αλιείας	Προστασία ιχθυοαποθεμάτων και μακροπρόθεσμη μείωση της αλληλεπίδρασης	Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας, Ελληνική Ακτοφυλακή	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρο 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1)
	Θέσπιση νέων αυστηρότερων ελάχιστων μεγεθών εκφόρτωσης αλιευμάτων	Προστασία ιχθυοαποθεμάτων	Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας, Ελληνική Ακτοφυλακή	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 37 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 1), 38 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 2)
	Πιστοποίηση στόλων αλιείας και αλιευμάτων	Προστασία ιχθυοαποθεμάτων, εξασφάλιση υψηλής αξίας πώληση των αλιευμάτων	Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας, Οργανισμοί πιστοποίησης στόλων και αλιευμάτων (MSC, κλπ.)	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 37 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 1), 38 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 2), 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1)
	Απαγόρευση αλίευσης χταποδιού (<i>Octopus vulgaris</i>) από Μάιο μέχρι και Ιούλιο, αύξηση του ελάχιστου μεγέθους από 500 σε 1000 γραμμάρια	Προστασία κύριου θηράματος της μεσογειακής φώκιας, με αποτέλεσμα τη μείωση των αλληλεπιδράσεων	Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας, Ελληνική Ακτοφυλακή	Δεν απαιτείται

Θεσμικά Μέτρα		Θετικό αποτέλεσμα	Φορέας υλοποίησης	Πιθανή χρηματοδότηση
Βιώσιμη αλιεία	Οικοσήμανση αλιευτικών προϊόντων των οποίων η αλίευση έχει μηδενικές/ελάχιστες επιπτώσεις στους πληθυσμούς των θαλάσσιων θηλαστικών	Προστασία ιχθυοαποθεμάτων, αποφυγή τυχαίων συλλήψεων και εγκλωβισμών με εξασφάλιση υψηλής αξίας πώληση των αλιευμάτων	Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 30 (ΠΕ1, ΕΣ4, Μέτρο 2), 31 (ΠΕ1, ΕΣ4, Μέτρο 3), 42 (ΠΕ1, ΕΣ4, Μέτρο 8), 63 (ΠΕ4, ΕΣ1, Μέτρο 2), 64 (ΠΕ4, ΕΣ1, Μέτρο 3), 66 (ΠΕ5, ΕΣ1, Μέτρο 1)
	Θέσπιση οριζόντιας παύσης όλων των αλιευτικών δραστηριοτήτων για ένα μήνα όλο το χρόνο (Απρίλιο-Μάιο) εκτός αλιευτικού τουρισμού	Μείωση της θνησιμότητας των θαλάσσιων θηλαστικών σχετιζόμενης με την αλιεία	Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας, Ελληνική Ακτοφυλακή	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 33 (ΠΕ1, ΕΣ4, Μέτρο 5)
	Μέτρα στήριξης και προώθησης του αλιευτικού τουρισμού	Μείωση της υπεραλίευσης, εξασφάλιση αύξησης του εισοδήματος των αλιέων από παράλληλες βιώσιμες δραστηριότητες	Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας, Διαχειριστική Αρχή ΕΤΘΑ	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 30 (ΠΕ1, ΕΣ4, Μέτρο 2), 31 (ΠΕ1, ΕΣ4, Μέτρο 3), 63 (ΠΕ4, ΕΣ1, Μέτρο 2).
	Βελτίωση του συστήματος ελέγχου και παρακολούθησης των αλιευτικών δραστηριοτήτων	Προστασία ιχθυοαποθεμάτων, περιορισμός επιπτώσεων της παράνομης αλιείας στα θαλάσσια θηλαστικά	Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας, Ελληνική Ακτοφυλακή	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 76 (ΠΕ3, ΕΣ2, Μέτρο 1), 77 (ΠΕ3, ΕΣ1, Μέτρο 1)
	Πλήρης εφαρμογή της υπάρχουσας αλιευτικής νομοθεσίας με έμφαση στα είδη που προστατεύονται και βρίσκονται σε καθεστώς απειλής και υπεραλίευσης.	Προστασία ιχθυοαποθεμάτων, περιορισμός επιπτώσεων της παράνομης αλιείας στα θαλάσσια θηλαστικά	Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας, Ελληνική Ακτοφυλακή	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρο 76 (ΠΕ3, ΕΣ2, Μέτρο 1)

Θεσμικά Μέτρα		Θετικό αποτέλεσμα	Φορέας υλοποίησης	Πιθανή χρηματοδότηση
Βελτίωση επιλεκτικότητας εργαλείων	Αύξηση ελάχιστου μεγέθους ματιού διχτυών και αγκιστριών παραγαδιών	Μείωση της υπεραλίευσης, προστασία ανήλικων ψαριών και περιορισμός απορρίψεων	Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας,	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 37 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 1), 38 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 2), 39 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 3), 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1)
	Περιορισμός πολυειδικής αλιείας (μείωση αριθμών και τύπων εργαλείων ανά αλιευτικό σκάφος)	Μείωση της υπεραλίευσης, περιορισμός απορρίψεων	Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας,	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρα 37 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 1), 38 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 2), 39 (ΠΕ1, ΕΣ1, Μέτρο 3), 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1)
Προστασία θαλάσσιων θηλαστικών και ενδιαιτημάτων	Θεσμοθέτηση θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών για τα θαλάσσια θηλαστικά με τη λήψη μέτρων περιορισμού των επιπτώσεων της αλιείας.	Προστασία ιχθυοαποθεμάτων και μακροπρόθεσμη μείωση της αλληλεπίδρασης, μείωση της θνησιμότητας των θαλάσσιων θηλαστικών σχετιζόμενης με την αλιεία	ΥΠΕΝ, Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας,	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρο 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1), 80.1 (ΠΕ6, ΕΣ1, Μέτρο1)
	Οργάνωση και απρόσκοπτη λειτουργία του εθνικού δικτύου καταγραφής εκβρασμών με σκοπό την καταγραφή της θνησιμότητας που σχετίζεται με αλιευτικές δραστηριότητες	Εκτίμηση και παρακολούθηση της θνησιμότητας των θαλάσσιων θηλαστικών σχετιζόμενης με την αλιεία	ΥΠΕΝ, ΕΛΚΕΘΕ, ερευνητικά, ακαδημαϊκά ιδρύματα, περιβαλλοντικές ΜΚΟ	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρο 77 (ΠΕ3, ΕΣ1, Μέτρο 1)
	Παρακολούθηση της κατάστασης των πληθυσμών θαλάσσιων θηλαστικών, με έμφαση στην αναγνώριση των πεδίων τροφοληψίας και αναπαραγωγής τους.	Εκτίμηση και παρακολούθηση της θνησιμότητας των θαλάσσιων θηλαστικών σχετιζόμενης με την αλιεία	ΥΠΕΝ, ερευνητικά, ακαδημαϊκά ιδρύματα, περιβαλλοντικές ΜΚΟ	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρο 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1)

Θεσμικά Μέτρα		Θετικό αποτέλεσμα	Φορέας υλοποίησης	Πιθανή χρηματοδότηση
Προστασία θαλάσσιων θηλαστικών και ενδιαιτημάτων	Προστασία θαλάσσιων ενδιαιτημάτων όπως τα λιβάδια Ποσειδωνίας και τα Κοραλλογενή ενδιαιτήματα, τα οποία έχουν καίριο ρόλο στην ανθεκτικότητα και ισορροπία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων	Προστασία ιχθυοαποθεμάτων και μακροπρόθεσμη μείωση της αλληλεπίδρασης	ΥΠΕΝ, Διεύθυνση Βιώσιμης Αλιείας,	Επιχειρησιακό Σχέδιο ΕΤΘΑ, Άρθρο 40.1 b-g, I (ΠΕ1, ΕΣ2, Μέτρο1), 80.1 (ΠΕ6, ΕΣ1, Μέτρο1)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Σχετική εθνική, ευρωπαϊκή νομοθεσία, διεθνείς συνθήκες

- Ν.Δ. 420/1970 «Αλιευτικός Κώδικας» (<https://bit.ly/2HwiK8N>)
- Π.Δ. 174/2013 «Ρύθμιση χρήσης διχτύων στην αλιεία» (<https://bit.ly/2r5ey59>)
- Π.Δ. 67/1981 «Περί προστασίας της αυτοφυούς Χλωρίδος και Άγριας Πανίδος και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και Ελέγχου της Ερεύνης επ' αυτών» (<https://bit.ly/2Hx1OPL>)
- Ν. 1650/1986 «Για την προστασία του περιβάλλοντος» (<https://bit.ly/2r6lyxs>)
- Ν. 3937/2011 «Διατήρησης της βιοποικιλότητας και άλλες διατάξεις» (<https://bit.ly/2jcN5uw>)
- Ν. 3877/2010 «Σύστημα Προστασίας και Ασφάλισης της Αγροτικής Δραστηριότητας» (<https://bit.ly/2i1fl1z>)
- Ν.2342/1995 «Ενεργητική Προστασία της Γεωργικής Κτηνοτροφικής και Αλιευτικής Παραγωγής και άλλες διατάξεις» (<https://bit.ly/2vPoEMW>)
- ΟΔΗΓΙΑ 92/43/ΕΟΚ «Οδηγία για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων, καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας» (<https://bit.ly/2HVFkOB>)
- ΟΔΗΓΙΑ 2008/56/ΕΚ «Οδηγία-πλαίσιο για τη θαλάσσια στρατηγική» (<https://bit.ly/2JzHidS>)
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 1967/2006/ΕΚ «Μεσογειακός Κανονισμός Αλιείας» (<https://bit.ly/2KknkF2>)
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 1380/2013/ΕΕ «Κοινή Αλιευτική Πολιτική της Ένωσης» (<https://bit.ly/2Kknw7e>)
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 508/2014/ΕΕ «Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας» (<https://bit.ly/2HCnh5N>)
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 2015/531/ΕΕ «Συμπλήρωση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 508/2014» (<https://bit.ly/2HzAD6Y>)
- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ 517/2008/ΕΚ «Για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 850/98» (<https://bit.ly/2FoE0aA>)
- ΣΥΜΒΑΣΗ ΒΑΡΚΕΛΩΝΗΣ «για την προστασία της Μεσογείου από τη ρύπανση» (<https://bit.ly/2r5KshK>)
- ΣΥΜΒΑΣΗ ΒΟΝΝΗΣ CMS «για την προστασία των μεταναστευτικών ειδών πανίδας» (<https://bit.ly/2HBFsIC>)
- ΣΥΜΒΑΣΗ ΒΕΡΝΗΣ «για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης» (<https://bit.ly/2Kn7DNs>)
- ΣΥΜΒΑΣΗ ACCOBAMS «για τη διατήρηση των κητωδών στη Μαύρη Θάλασσα, τη Μεσόγειο και την Παρακείμενη Ζώνη του Ατλαντικού» (<https://bit.ly/2JwD5Ys>)
- ΣΥΜΒΑΣΗ UNCLOS «για το Δίκαιο της Θάλασσας» (<https://bit.ly/2r1ZEgI>)
- ΣΥΜΒΑΣΗ CITES «για το Διεθνές Εμπόριο Ειδών Άγριας Πανίδας και Χλωρίδας» (<https://bit.ly/2Hz9pxh>)
- ΣΥΜΒΑΣΗ CBD «για τη Βιολογική Ποικιλότητα» (<https://bit.ly/2jc0Cm7>)

Δεδομένα αλιείας υδατοκαλλιέργειών στην Ελλάδα

- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΒΙΩΣΙΜΗΣ ΑΛΙΕΙΑΣ (2017). Ελληνικός Αλιευτικός Στόλος Έκθεση Έτους 2016 Σύμφωνα με το Άρθρο 22 του ΚΑΝ (ΕΕ) 1380/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Μάιος 2017, Αθήνα.
- ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΙΧΘΥΟΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΩΝ (2016) Ελληνική Υδατοκαλλιέργεια, ΣΕΘ, 76 σελίδες.
- ΤΖΑΝΑΤΟΣ. Ε., (2006) Δομή Χαρακτηριστικά και Διαχείριση της Μικρής Παράκτιας Αλιείας στην Ελλάδα. Πανεπιστήμιο Πατρών, Τμήμα Βιολογίας, Διδακτορική Διατριβή, 164 σελ.
- SCIENTIFIC, TECHNICAL AND ECONOMIC COMMITTEE FOR FISHERIES (STECF) (2015) – The 2015 Annual Economic Report on the EU Fishing Fleet (STECF-15-07). Publications Office of the European Union, Luxembourg, EUR XXXX EN, JRC XXX, 434 pp. Printed in Italy

WWF ΕΛΛΑΣ (2015) Γαλάζια Ανάπτυξη στη Μεσόγειο Θάλασσα: Η πρόκληση της Καλής Περιβαλλοντικής Κατάστασης, WWF Ελλάς, 318 σελίδες.

Εκτίμηση επιπτώσεων αλληλεπίδρασης στα θαλάσσια θηλαστικά και στην αλιεία

- ΠΑΡΔΑΛΟΥ, Α., ΤΣΙΚΛΗΡΑΣ, Α., 2015, Αλληλεπίδραση μικρής παράκτιας αλιείας και θαλάσσιων θηλαστικών στο βόρειο Αιγαίο, 11ο Πανελλήνιο Συμπόσιο Ωκεανογραφίας & Αλιείας, Μυτιλήνη, Λέσβος, Ελλάδα
- ANDROUKAKI, E., CHATZISPYROU, A., ADAMANTOPOULOU, S., DENDRINOS, P., KOMNENOU, A., KUIKEN, T., TOUNTA, E. & KOTOMATAS., S. (2006). Investigating the causes of death in monk seals stranded in coastal Greece (1986-2005). In: KUKLIK, I. (ed.). *20th Conference of the European Cetacean Society*, pp. 112, ECS, Gdynia, Poland.
- BEARZI, G., AGAZZI, S., GONZALVO, J., BONIZZONI, S., COSTA, M. & PETROSELLI, A. (2010) Biomass removal by dolphins and fisheries in a Mediterranean Sea coastal area: do dolphins have an ecological impact on fisheries? *Aquatic Conserv: Mar. Freshw. Ecosyst.* 20. p. 549 – 559.
- BEARZI, G., AGAZZI., S., GONZALVO, J., COSTA, ., BONIZZONI, S., POLITI, E., PIRODDI, C., & REEVES, R., R. (2008). Overfishing and the disappearance of short-beaked common dolphins from western Greece. *Endang. Species Res.* Vol. 5: 1–12, 2008. doi: 10.3354/esr00103
- BLASI, M., F., GIULIANI, A., & BOITANI L. (2015) Influence of Trammel Nets on the Behaviour and Spatial Distribution of Bottlenose Dolphins (*Tursiops truncatus*) in the Aeolian Archipelago, Southern Italy. *Aquatic Mammals* 2015, 41(3), 295-310, DOI 10.1578/AM.41.3.2015.295
- BROTONS, J.M., GRAU, A.M. & RENDELL, L. (2008) Estimating the impact of interactions between bottlenose dolphins and artisanal fisheries around the Balearic Islands. *Marine Mammal Science.* 24. p. 112 – 127.
- CROSTI, R., ARCANGELI, A., ROMEO, T., & ANDALORO, F. (2017). Assessing the relationship between cetacean strandings (*Tursiops truncatus* and *Stenella coeruleoalba*) and fishery pressure indicators in Sicily (Mediterranean Sea) within the framework of the EU Habitats Directive. *Eur J Wildl Res* (2017) 63:5. DOI 10.1007/s10344-017-1111-8
- GOETZ, S., READ, F., L., SANTOS, M., B., PITA, C., & PIERCE, G., J. (2014) Cetacean–fishery interactions in Galicia (NW Spain): results and management implications of a face-to-face interview survey of local fishers. *ICES Journal of Marine Science* (2014), 71(3), 604–617. doi:10.1093/icesjms/fst149
- GÖNENER, S., ÖZDEMİR, S.(2012), Investigation of the Interaction Between Bottom Gillnet Fishery (Sinop, Black Sea) and Bottlenose Dolphins (*Tursiops truncatus*) in Terms of Economy., *Turk. J. Fish. Aquat. Sci.* 12: 115-126 (2012), DOI: 10.4194/1303-2712-v12_1_14.
- GONZALVO, J., GIOVOS, I., & MOUTOPOULOS, D., K. (2014) Fishermen’s perception on the sustainability of small-scale fisheries and dolphin–fisheries interactions in two increasingly fragile coastal ecosystems in western Greece. *Aquatic Conserv: Mar. Freshw. Ecosyst.* (2014), DOI: 10.1002/aqc.2444
- GONZALVO, J., MOUTOPOULOS, D., K., BEARZI, G., & STERGIU, K., I. (2011). Fisheries mismanagement in a Natura 2000 area in western Greece. *Fisheries Management and Ecology*, 2011, 18, 25–38
- GRAZIA PENNINO, M., ROTTA, A., PIERCE, G., J., BELLIDO, J., M. (2014) Interaction between bottlenose dolphin (*Tursiops truncatus*) and trammel nets in the Archipelago de La Maddalena, Italy, *Hydrobiologia* DOI 10.1007/s10750-014-2127-7
- GÜÇLÜSOY, H. (2008) Damage by monk seals to gear of the artisanal fishery in the Foça Monk Seal Pilot Conservation Area, Turkey. *Fisheries Research.* 90. p. 70 – 77.
- GÜÇLÜSOY, H. & SAVAS, Y., (2003) Interaction between monk seals *Monachus monachus* (Hermann, 1779) and marine fish farms in the Turkish Aegean and management of the problem. *Aquaculture Research*, 2003, 34, 777-783.

- HALE, R., PIRES, R., SANTOS, P. & KARAMANLIDIS, A.A. (2001) Mediterranean Monk Seal (*Monachus monachus*): Fishery interactions in the Archipelago of Madeira. *Aquatic Mammals*. 37 (3). p. 298 – 304.
- KARAMANLIDIS, A.A., ANDROUKAKI, E., ADAMANTOPOULOU, S., CHATZISPYROU, A., JOHNSON, M.W., KOTOMATAS, S., PAPADOPOULOS, A., PARAVAS, V., PAXIMADIS, G., PIRES, R., TOUNTA, E., DENDRINOS, P. (2008) Assessing accidental entanglement as a threat to the Mediterranean monk seal *Monachus monachus*. *Endang Species Res.* 5. p. 205 – 213.
- LAURIANO, G., CARAMANNA L., SCARNÒ, M., & ANDALORO, F. (2009) An overview of dolphin depredation in Italian artisanal fisheries. *Journal of the Marine Biological Association of the United Kingdom*, 2009, 89(5), 921–929. doi:10.1017/S0025315409000393
- LOPEZ, D.B. (2006) Interactions between Mediterranean bottlenose dolphins (*Tursiops truncatus*) and gillnets of Sardinia, Italy. *ICES Journal of Marine Science*. 63. p. 946-951.
- MACCARRONE, V., BUFFA, G., DI STEFANO, V., FILICIOTTO, F., MAZZOLA, S., BUSCAINO G. (2014), Economic Assessment of Dolphin Depredation Damages and Pinger Use in Artisanal Fisheries in the Archipelago of Egadi Islands (Sicily), *Turkish Journal of Fisheries and Aquatic Sciences 14: 173-181 (2014)*, DOI: 10.4194/1303-2712-v14_1_19
- PARDALOU A, TSIKLIRAS AC (2018) Anecdotal information on dolphin-fisheries interactions based on empirical knowledge of fishers in the northeastern Mediterranean Sea. *Ethics Sci Environ Polit* 18:1-8 DOI: 10.3354/esep00179
- PIERCE, G., J., HERNANDEZ-MILIAN, G., SANTOS, M., B., DENDRINOS, P., PSARADELLIS, M., TOUNTA, E., ANDROUKAKI, E., & EDRIDGE, A., (2011) Diet of the Monk Seal (*Monachus monachus*) in Greek Waters, *Aquatic Mammals* 2011, 37(3), 284-297, DOI 10.1578/AM.37.3.2011.284
- PIRODDI, C., BEARZI, G., GONZALVO, J., CHRISTENSEN, V. (2011), From common to rare: The case of the Mediterranean common dolphin. *Biological Conservation* 144 (2011) 2490–2498
- READ, J.A. (2008) The looming crisis: Interactions between marine mammals and fisheries. *Journal of Mammalogy*. 89 (3). p. 541 – 548.
- REEVES, R., R., MCCLELLAN, K., & WERNER, T., B. (2013). Marine mammal bycatch in gillnet and other entangling net fisheries, 1990 to 2011. *Endang. Species. Re. Vol. 20: 71–97*, 2013. doi: 10.3354/esr00481
- ROCKLIN, D., SANTONI, M-C., CULIOLI, J-M., TOMASINI, J-A., PELLETIER, D., AND MOUILLOT D. (2009) Changes in the catch composition of artisanal fisheries attributable to dolphin depredation in a Mediterranean marine reserve. *ICES Journal of Marine Science, Journal du Conseil*. doi:10.1093/icesjms/fsp036
- Εμπειρία - προτάσεις για τη διαχείριση της αλληλεπίδρασης και των επιπτώσεων της**
- Σχέδιο Δράσης για τη Μείωση της Αλληλεπίδρασης Μεσογειακής Φώκιας – Αλιείας στην Ελλάδα. MOM, WWF Ελλάς, ΙΝΑΛΕ, 2009. σελ.36.
- BROTONS, J., M., MUNILLA, Z., GRAU, A., M., RENDELL L. (2008), Do pingers reduce interactions between bottlenose dolphins and nets around the Balearic Islands?, *Endang Species Res* 5: 301–308, 2008
- BUSCAINO, G., BUFFA, G., SARA, G., BELLANTE, A., TONELLO JR., J., A., SLIVA HARDT, F., A., CREMER, M., J., BONANNO, A., CUTTITTA, A., & MAZZOLA, S. (2009). Pinger affects fish catch efficiency and damage to bottom gill nets related to bottlenose dolphins. *Fish Sci* (2009) 75:537–544. DOI 10.1007/s12562-009-0059-3
- CREAMER, C.A. (MSc Thesis) (2013) Operational Conflict between Seals and Fisheries: Recommendations for Approaching the Problem in Atlantic Canada, Halifax, NS. *Dalhousie University, August*.
- DAWSON, S., M., NORTHBRIDGE, S., WAPLES, D., READ, A., J. (2013) To ping or not to ping: the use of

- active acoustic devices in mitigating interactions between small cetaceans and gillnet fisheries. *Endang Species Res* 19: 201–221, 2013
- DOLMAN, S., BAULCH, S., EVANS, P., G., H., READ, F., RITTER, F. (2016) Towards an EU Action Plan on Cetacean Bycatch. *Marine Policy* 72(2016)67–75
- EUROPEAN MARITIME AND FISHERIES FUND – OPERATIONAL PROGRAMME FOR GREECE (2015) 2014GR14MFOP001 ver 1.3 EC Decision Number C(2015)7417, Ref. Ares(2015)4433579 - 20/10/2015 https://ec.europa.eu/fisheries/sites/fisheries/files/docs/body/op-greece_el.pdf
- GAZO, M., GONZALVO, J., AGUILAR, A. (2008), Pingers as deterrents of bottlenose dolphins interacting with trammel nets. *Fisheries Research* 92 (2008) 70–75, doi:10.1016/j.fishres.2007.12.016.
- GFCM (2011) Recommendation GFCM/35/2011/5 on fisheries measures for the conservation of the Mediterranean monk seal (*Monachus monachus*) in the GFCM Competence Area
- GFCM (2012) Recommendation GFCM/36/2012/2 on mitigation of incidental catches of cetaceans in the GFCM area.
- HAMER, D., J., CHILDERHOUSE, S., J., & GALES, N., J., (2012) Odontocete bycatch and depredation in longline fisheries: A review of available literature and of potential solutions. *MARINE MAMMAL SCIENCE*. DOI: 10.1111/j.1748-7692.2011.00544.x
- HAMER, D., J., CHILDERHOUSE, S., J., MCKINLAY, J., P., DOUBLE, M., C., & GALES, N., J., (2015) Two devices for mitigating odontocete bycatch and depredation at the hook in tropical pelagic longline fisheries, *ICES Journal of Marine Science* (2015), 72(5), 1691–1705. doi:10.1093/icesjms/fsv013
- KÖNIGSON, S., LÖVGREN, J., HJELMB, J., OVEGÅRDB, M., LJUNGHAGERC, F., LUNNERYD, S-G., (2015) Seal exclusion devices in cod pots prevent seal bycatch and affect their catchability of cod, *Fisheries Research* 167 (2015) 114–122
- MARINE MAMMAL COMMISSION (2015) The Marine Mammal Protection Act of 1972 as Amended. Sec. 118 “*Taking of marine mammals incidental to commercial fishing operations*”. (<https://bit.ly/2FpRdQA>)
- MOm (2009). MOFI project: Monk seal and fisheries: Mitigating the conflict in Greek seas. [Online] Available from: <https://bit.ly/2r5Nlub>
- NOTARBARTOLO DI SCIARA G., BEARZI G. (2010). National Strategy and Action Plan for the conservation of cetaceans in Greece, 2010-2015. Initiative for the Conservation of Cetaceans in Greece, Athens. 55 pp.
- NOTARBARTOLO DI SCIARA, G., S. ADAMANTOPOULOU, E. ANDROUKAKI, P. DENDRINOS, A.A. KARAMANLIDIS, V. PARAVAS, S. KOTOMATAS. (2009). National strategy and action plan for the conservation of the Mediterranean monk seal in Greece, 2009 - 2015. MOm, Athens: 1-19.
- RABEARISOA, N., BACH, P., & MARSAC, F., (2015) Assessing interactions between dolphins and small pelagic fish on branchline to design a depredation mitigation device in pelagic longline fisheries, *ICES Journal of Marine Science*; doi:10.1093/icesjms/fsu252
- STERGIOU, K., I., MOUTOPOULOS, D., K., & ARMENIS G. (2009) Perish legally and ecologically: the ineffectiveness of the minimum landing sizes in the Mediterranean Sea. *Fisheries Management and Ecology*, 2009, 16, 368–375
- ŠTRBENAC, A. (ED.) (2015). Strategy on the conservation of cetaceans in the Adriatic Sea for the period 2016 – 2025. Document produced under the NETCET project, IPA Adriatic Cross-border Cooperation Programme.
- VARJOPURO, R., & SALMI, P., (2006). Complexities in keeping seals away from the catch – building seal-proof fishing gear. *Mast* 2006, 5(1): 61-86.
- WESTERBERG, H., (2010), Potential Solutions to the Seals Fisheries Conflicts, Note for the European Parliament's Committee on Fisheries, European Parliament Brussels, 2010 pp. 48.

WWF ΕΛΛΑΣ (2017) Προτάσεις για τη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου του ΕΛΓΑ, σε ό,τι αφορά ζημιές από θαλάσσια θηλαστικά, Αθήνα 21 Δεκεμβρίου 2017 Αρ. Πρωτ. 165, σελ. 14

100

Το WWF αγωνίζεται για την προστασία του περιβάλλοντος σε 6 ηπείρους και σε περισσότερες από 100 χώρες.

1961

Το WWF ιδρύθηκε το 1961 στην Ελβετία.

1991

Το WWF ιδρύει γραφείο στην Αθήνα το 1991.

300

Στην Ελλάδα έχουμε υλοποιήσει περισσότερες από 300 δράσεις.

1995

Η οικονομική διαχείριση του WWF Ελλάς ελέγχεται από ορκωτούς λογιστές σε ετήσια βάση από το 1995.

80%

των περιβαλλοντικών δράσεων του WWF Ελλάς εντάσσεται στις παγκόσμιες προτεραιότητες του WWF.

5.000.000

Μας στηρίζουν περισσότεροι από 5.000.000 υποστηρικτές παγκοσμίως. Στην Ελλάδα έχουμε 11.000 υποστηρικτές.

Αποστολή του WWF Ελλάς

είναι να διατηρήσει την πλούσια βιοποικιλότητα της Ελλάδας ως αναπόσπαστο στοιχείο της Μεσογείου και να παρεμποδίσει –και μακροπρόθεσμα να αντιστρέψει– την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, με στόχο την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης.

[wwf.gr](http://www.wwf.gr)

You Tube <http://www.youtube.com/wwfgrwebtv>

<http://www.facebook.com/WWFGreece>

http://twitter.com/WWF_Greece

WWF®

ΠΡΟΤΑΣΗ

2019

**ΛΗΨΗ ΘΕΣΜΙΚΩΝ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ
ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ
ΜΕΤΑΞΥ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΘΗΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΙΕΩΝ**

Μάρτιος 2019

ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

ΣΥΝΟΨΗ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΨΗ ΘΕΣΜΙΚΩΝ - ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ ΜΕΤΡΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗΣ ΜΕΤΑΞΥ ΘΑΛΑΣΣΙΩΝ ΘΗΛΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΑΛΙΕΩΝ

Το WWF Ελλάς στο πλαίσιο της συνεχούς προσπάθειας του για τη αποτελεσματική προστασία της βιοποικιλότητας της χώρας μας και ειδικότερα των θαλάσσιων θηλαστικών (κητώδη και πτερυγιόποδα, στις ελληνικές θάλασσες δελφίνια και μεσογειακές φώκιες) που αποτελούν σημαντικούς δείκτες της καλής περιβαλλοντικής κατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος, πήρε την πρωτοβουλία να επεξεργαστεί και να καταθέσει μια πρόταση για τη λήψη μέτρων για τη μείωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ θαλάσσιων θηλαστικών και αλιέων, ειδικά αυτών που ασχολούνται με την παράκτια επαγγελματική αλιεία από το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (ΥΠΑΑΤ). Η πρόταση αφορά σε μία σειρά συγκεκριμένων και εφαρμόσιμων οικονομικών μέτρων, τα οποία, εφόσον υλοποιηθούν, θα συμβάλλουν σημαντικά στην αντιστάθμιση της οικονομικής απώλειας που προκαλείται στο εισόδημα των αλιέων εξαιτίας της αλληλεπίδρασης της δραστηριότητάς τους με τα θαλάσσια θηλαστικά.

Το πρόβλημα της αλληλεπίδρασης αλιείας και θαλάσσιων θηλαστικών στη χώρα μας

Τα τελευταία χρόνια, οι αντιδράσεις των ψαράδων σχετικά με την καταστροφή που προκαλούν τα δελφίνια και οι φώκιες στα δίχτυα τους γίνονται ολοένα και πιο έντονες, φαινόμενο που πιθανώς να οφείλεται στη μείωση των ιχθυοαποθεμάτων. Η σχέση, οι αλληλεπιδράσεις και οι συγκρούσεις θαλάσσιων θηλαστικών με την αλιεία είναι ένα ιδιαίτερα περίπλοκο φαινόμενο που οδηγεί σε μία σειρά σημαντικών αρνητικών συνεπειών και για τις δύο πλευρές.

Παράλληλα, οι αλιείς υφίστανται σημαντική οικονομική ζημιά από την αλληλεπίδραση των θηλαστικών με τα αλιευτικά τους εργαλεία. Ο αλιευτικός κλάδος επιβαρύνεται οικονομικά από την καταστροφή των αλιευτικών εργαλείων από τα θαλάσσια θηλαστικά κατά την προσπάθειά τους να αποσπάσουν τα αλιεύματα, από τον επιπλέον χρόνο που απαιτείται για την επιδιόρθωση ή αντικατάσταση των κατεστραμμένων αλιευτικών εργαλείων, από τη μείωση της ποιότητας/ποσότητας των αλιευμάτων λόγω του ακρωτηριασμού/καταστροφής ή της πλήρους κατανάλωσης τους από δελφίνια και φώκιες, από τη μετάδοση παρασίτων σε αλιεύματα, κάνοντάς τα μη εμπορεύσιμα, και από τη διάλυση των κοπαδιών των ψαριών που στοχεύει ο αλιέας.

Παράλληλα, η αλιεία αποτελεί κρίσιμη απειλή για τη βιωσιμότητα των πληθυσμών θαλάσσιων θηλαστικών και την επιβίωσή τους. Τα θαλάσσια θηλαστικά κινδυνεύουν από την τυχαία αλίευση και παγίδευση τους σε αλιευτικά εργαλεία με συνέπεια τον τραυματισμό ή/και πνιγμό τους, την ηθελημένη θανάτωσή τους από ψαράδες για λόγους αντεκδίκησης για την πραγματική ή υποθετική ζημιά που προκαλούν, και τη μείωση της διαθέσιμης τροφής εξαιτίας της υπεραλίευσης.

Στην Ελλάδα οι αλληλεπιδράσεις θαλάσσιων θηλαστικών και αλιείας έχουν καταγραφεί και αξιολογηθεί στα πλαίσια δράσεων έρευνας και διατήρησης/προστασίας. Η πιο συστηματική και ολοκληρωμένη προσέγγιση του προβλήματος έγινε στα πλαίσια του ευρωπαϊκά συγχρηματοδοτούμενου προγράμματος «LIFE-Nature: MOFI: Μεσογειακή φώκια και αλιεία: Αντιμετωπίζοντας τη σχέση αλληλεπίδρασης στις ελληνικές θάλασσες», όπου υπολογίστηκε ότι η μέση συχνότητα επιθέσεων θαλάσσιων θηλαστικών ανέρχεται στο 21% των αλιευτικών προσπαθειών. Επιπρόσθετα, οι ζημιές των θαλάσσιων θηλαστικών στα δίχτυα υπολογίστηκε στο 1,1% επί του συνολικού μήκους του δικτυού που χρησιμοποιούν οι αλιείς σε κάθε αλιευτική προσπάθεια. Με βάση τα δεδομένα αυτά, το μέγιστο κόστος οικονομικής ζημιάς ανά αλιέα εκτιμήθηκε στα 1.848€ ανά έτος.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Προτεινόμενα μέτρα

Η οικονομική ενίσχυση των αλιέων για τις ζημιές που οι τελευταίοι υφίστανται από τα θαλάσσια θηλαστικά θα είναι ένα πολύ σημαντικό και απαραίτητο βήμα για τη μείωση των αρνητικών συνεπειών και την άμβλυση των επιπτώσεων της αλληλεπίδρασης θαλάσσιων θηλαστικών – αλιείας. Μέσω μίας τέτοιας διαδικασίας οι αλιείς θα επανακτήσουν ένα σημαντικό μέρος της ζημιάς που υφίστανται και θα ισορροπήσουν τις οικονομικές απώλειες που επιφέρουν οι επιθέσεις θαλάσσιων θηλαστικών στα εργαλεία, και στα αλιεύματά τους.

Στα πλαίσια του Σχεδίου Δράσης για τη Μείωση της Αλληλεπίδρασης Θαλάσσιων Θηλαστικών – Αλιείας, το WWF Ελλάς προτείνει μία σειρά συγκεκριμένων και εφαρμόσιμων οικονομικών μέτρων, τα οποία εφόσον υλοποιηθούν θα συμβάλλουν σημαντικά στην αντιστάθμιση της οικονομικής απώλειας που προκαλείται στο εισόδημα των αλιέων εξαιτίας της αλληλεπίδρασης. Τα μέτρα αφορούν α) στη βελτίωση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας του Οργανισμού Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛΓΑ), ώστε να καλύπτουν επαρκώς τη ζημιά που υφίστανται οι αλιείς, και β) στην ενεργοποίηση και εφαρμογή συγκεκριμένων άρθρων του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 508/2014/ΕΚ, μέσω της υλοποίησης του Επιχειρησιακού Σχεδίου του Ευρωπαϊκού Ταμείου Θάλασσας και Αλιείας (ΕΤΘΑ), για τη δημιουργία και χρηματοδότηση ενός εθνικού συστήματος οικονομικής ενίσχυσης.

α) Προτάσεις βελτίωσης θεσμικού πλαισίου ΕΛΓΑ

1. Σύνταξη ειδικής μελέτης από υπηρεσίες του ΥΠΑΑΤ για την εκτίμηση της οικονομικής ζημιάς που υφίστανται οι κλάδοι της αλιείας/ιχθυοκαλλιέργειας από τα θαλάσσια θηλαστικά. Πέρα από την εκτεταμένη σχετική διεθνή βιβλιογραφία υπάρχει ήδη σχετική εμπειρία βασισμένη στα αποτελέσματα του Ευρωπαϊκού Προγράμματος «LIFE-Nature: MOFI: Μεσογειακή φώκια και αλιεία: Αντιμετωπίζοντας τη σχέση αλληλεπίδρασης στις ελληνικές θάλασσες», στο οποίο προτείνεται οι αλιείς να αποζημιώνονται αθροιστικά για τη ζημιά που υφίστανται στα αλιευτικά εργαλεία από τα θαλάσσια θηλαστικά σε ετήσια βάση.
2. Επέκταση των σκοπών του ΕΛΓΑ ώστε να συμπεριλάβει την «ασφαλιστική προστασία της αλιευτικής παραγωγής και του αλιευτικού και ιχθυοκαλλιεργητικού κεφαλαίου, των αλιευτικών και ιχθυοκαλλιεργητικών εγκαταστάσεων, εργαλείων και μέσων από τους φυσικούς κινδύνους».
3. Επικαιροποίηση των ασφαλιζόμενων φυσικών κινδύνων περιλαμβάνοντας σε αυτούς και τα θαλάσσια θηλαστικά, επεκτείνοντας επίσης τις επιπτώσεις αυτών στην αλιευτική και ιχθυοκαλλιεργητική παραγωγή, εργαλεία και εγκαταστάσεις.
4. Υπαγωγή επιπλέον φυσικών ή νομικών προσώπων που έχουν την κυριότητα ή εκμετάλλευση αλιευτικών και ιχθυοκαλλιεργητικών επιχειρήσεων στα ασφαλιζόμενα πρόσωπα.
5. Επικαιροποίηση των πόρων του ΕΛΓΑ προβλέποντας έσοδα από ειδική ασφαλιστική εισφορά υπολογιζόμενη σε ποσοστό επί τοις εκατό επί της ασφαλιζόμενης αξίας της αλιευτικής και ιχθυοκαλλιεργητικής παραγωγής αλιευτικής και ιχθυοκαλλιεργητικής προέλευσης από αλιείς/ιχθυοκαλλιεργητές οι οποίοι επηρεάζονται από τη σύγκρουση, όπως ορίζεται, και για τα προϊόντα αγροτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής.
6. Επικαιροποίηση της διαδικασίας υποβολής της ετήσιας Ενιαίας Δήλωσης Καλλιέργειας/Εκτροφής, με την ένταξη επαγγελματιών αλιέων και ιχθυοκαλλιεργητών υπό συγκεκριμένους όρους και προϋποθέσεις.
7. Επέκταση της γενικής εισφοράς υπέρ ΕΛΓΑ ώστε να συμπεριληφθούν επιπλέον πόροι για να καλύψουν αποζημιώσεις σε επαγγελματίες αλιείς. Πιθανοί πόροι θα μπορούσαν να προέλθουν από:

ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

- τις άδειες επαγγελματικών σκαφών παράκτιας αλιείας σκαφών (το κόστος των οποίων θα μπορούσε να αυξηθεί προκειμένου να στηρίξει ένα τέτοιο μέτρο),
 - τις άδειες ερασιτεχνικής αλιείας, εφόσον αυτές επανέλθουν με νομοθετική ρύθμιση
 - τη δημιουργία ενός ειδικού τέλους επί της αγοράς αλιευτικών εργαλείων,
 - τα πρόστιμα αλιευτικών παραβάσεων, και τη συμβολή του Γαλάζιου Ταμείου.
8. Σύσταση ενός μηχανισμού εισφοράς των αλιέων στα πρότυπα και πλαίσια του άρθρου 1 παράγραφος 1β) «...τις ασφαλιστικές επιχειρήσεις, τους αλληλασφαλιστικούς συνεταιρισμούς και τα Ταμεία Αλληλοβοήθειας και...» του νόμου 3877/2010, που θα ενταχθεί στο Ενιαίο Εθνικό Σύστημα Προστασίας και Ασφάλισης της Αγροτικής Δραστηριότητας.
9. Επέκταση του άρθρου 9 του ν.3877/2010, ώστε στην ασφαλιζόμενη αξία της αγροτικής παραγωγής να συμπεριληφθεί και η αλιευτική-ιχθυοκαλλιεργητική παραγωγή.

β) Προτάσεις για την ενεργοποίηση και εφαρμογή άρθρων και μέτρων του ΕΤΘΑ

Το Επιχειρησιακό Σχέδιο του ΕΤΘΑ περιλαμβάνει δράσεις και επενδύσεις σχετικές με την Προτεραιότητα 1 της Ένωσης στα πλαίσια των Ειδικών στόχων του Άρθρου 6 του Κανονισμού «Μείωση των επιπτώσεων της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον, Προστασία και αποκατάσταση της υδρόβιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων, Διασφάλιση ισορροπίας μεταξύ αλιευτικής ικανότητας και διαθέσιμων αλιευτικών δυνατοτήτων», όπως «Επενδύσεις σε εξοπλισμό που βελτιώνει την επιλεκτικότητα μεγέθους ή την επιλεκτικότητα είδους των αλιευτικών εργαλείων, που περιορίζει τις φυσικές και βιολογικές επιπτώσεις της αλιείας στο οικοσύστημα ή τον θαλάσσιο βυθό και μειώνει τα ανεπιθύμητα αλιεύματα εμπορικών αποθεμάτων ή άλλα παρεμπόδιοντα αλιεύματα, Επενδύσεις σε εξοπλισμό για την προστασία των εργαλείων και των αλιευμάτων από θηλαστικά και πτηνά προστατευόμενα από την οδηγία 92/43/ΕΟΚ ή την οδηγία 2009/147/ΕΚ, καθώς και στήριξη συστημάτων για την αποζημίωση των ζημιών που προκαλούνται στα αλιεύματα από τα εν λόγω θηλαστικά και πτηνά».

Πιο συγκεκριμένα η χρηματοδότηση ενός εθνικού μηχανισμού – ταμείου οικονομικής ενίσχυσης, μέσω της υλοποίησης των άρθρων 35 «Ταμεία αλληλοβοήθειας για δυσμενή καιρικά φαινόμενα και περιβαλλοντικά συμβάντα», 38 «Μείωση των επιπτώσεων της αλιείας στο θαλάσσιο περιβάλλον και προσαρμογή της αλιείας στην προστασία των ειδών» και 40.1.b-g, i «Προστασία και αποκατάσταση της θαλάσσιας βιοποικιλότητας και των οικοσυστημάτων και καθεστώς αντιστάθμισης στο πλαίσιο των βιώσιμων αλιευτικών δραστηριοτήτων» του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου 508/2014/ΕΚ, είναι πλέον εφικτή, καθώς τα συγκεκριμένα άρθρα περιλαμβάνονται στο Επιχειρησιακό Σχέδιο της Ελλάδας. Σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητο να προηγηθεί η σύνταξη της ειδικής μελέτης από τις αρμόδιες υπηρεσίες του ΥΠΑΑΤ, όπως προτείνεται και πιο πάνω (Πρόταση α), η οποία θα προσδιορίσει επίσημα και με ακρίβεια το οικονομικό κόστος που υφίστανται οι αλιείς από την αλληλεπίδραση με τα θαλάσσια θηλαστικά.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η βιωσιμότητα ενός συστήματος οικονομικής ενίσχυσης σε εθνικό επίπεδο θα πρέπει τόσο οι αλιείς να πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια, ώστε να μπορούν να είναι δικαιούχοι, όσο και να τεθεί σε ισχύ ένας διοικητικός μηχανισμός που θα μπορεί να φέρει εις πέρας αποτελεσματικά την όλη διαδικασία. Η αναλυτική πρόταση περιγράφει σε λεπτομέρεια τόσο τα δυνητικά κριτήρια επιλεκτικότητας των αλιέων όσο και μια σειρά σχετικά απλών διαδικασιών διαχείρισης της διαδικασίας παροχής των οικονομικών ενισχύσεων.

ΠΡΟΤΑΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Το θεσμικό πλαίσιο για την νέα αυτή πρωτοβουλία ήδη υφίσταται

Η ισχύουσα νομοθεσία ήδη προβλέπει την οικονομική ενίσχυση από ζημιές της άγριας πανίδας στο νόμο 1650/1986, Για την προστασία του Περιβάλλοντος, όπου αναφέρεται ότι: «Για υλικές ζημιές που προκαλούνται σε αλιευτικά εργαλεία από είδη της άγριας πανίδας που έχουν χαρακτηριστεί ως σπάνια ή απειλούμενα με εξαφάνιση, μπορούν να χορηγούνται με απόφαση του Υπουργού Γεωργίας αποζημιώσεις, επιδοτήσεις ή άλλες κατά περίπτωση παροχές. Η εκτίμηση των ζημιών γίνεται από την αρμόδια Υπηρεσία του Υπ. Γεωργίας και η καταβολή των αποζημιώσεων από το Κεντρικό Ταμείο Γεωργίας Κτηνοτροφίας και Δασών του ίδιου Υπουργείου ή από άλλες πηγές χρηματοδότηση». Επιπρόσθετα, προβλέψεις για τη μείωση της αλληλεπίδρασης μεταξύ θαλάσσιων θηλαστικών και αλιείας περιλαμβάνονται συγκεκριμένα στην ευρωπαϊκή αλιευτική νομοθεσία (ευρωπαϊκοί κανονισμοί 1380/2013/ΕΕ «Κοινή Αλιευτική Πολιτική της Ένωσης», 1967/2006/ΕΕ «Μεσογειακός Κανονισμός Αλιείας», 508/2014/ΕΕ «Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας»), με ειδική μνεία στον Κανονισμό 508/2014/ΕΕ «*συστήματα για την αποζημίωση των ζημιών που προκαλούνται στα αλιεύματα από τα θηλαστικά και τα πτηνά που προστατεύονται από την οδηγία 92/43/ΕΟΚ και 2009/147/ΕΚ*».

Πρόσθετα συμπληρωματικά μέτρα για την αντιμετώπιση & μείωση σε βάθος χρόνου της έντασης της σύγκρουσης και την προώθηση βιώσιμων αλιευτικών πρακτικών

Πέρα από τα οικονομικά μέτρα που προτείνονται, η αποτελεσματική αντιμετώπιση των επιπτώσεων των αλληλεπιδράσεων θαλάσσιων θηλαστικών – αλιείας και για τις δύο πλευρές θα απαιτήσει την εφαρμογή μέτρων για τη βιώσιμη διαχείριση της αλιείας, την προστασία των ιχθυοαποθεμάτων και των προστατευόμενων θαλάσσιων θηλαστικών, καθώς και άλλων τεχνικών και πρακτικών ρυθμίσεων που θα μειώσουν σε βάθος χρόνου και συνολικά την ένταση της σύγκρουσης.

Το WWF Ελλάς έχει διαμορφώσει ένα ολοκληρωμένο Σχέδιο Δράσης για τη Μείωση της Αλληλεπίδρασης Θαλάσσιων Θηλαστικών- Αλιείας στην Ελλάδα και έχει αναλάβει συγκεκριμένες πρωτοβουλίες και δράσεις προς αυτή τη κατεύθυνση. Η παρούσα πρόταση αποτελεί ένα σημαντικό μέρος αυτού του Σχεδίου Δράσης, το οποίο περιλαμβάνει προτάσεις και για άλλου τύπου παρεμβάσεις, όπως μέτρα για την αύξηση της επιλεκτικότητας των αλιευτικών εργαλείων, εποχιακή παύση αλιευτικής δραστηριότητας με συγκεκριμένα εργαλεία, θέσπιση και λειτουργία ζωνών απαγόρευσης αλιείας, αύξηση κατώτατων μεγεθών σε εμπορικά είδη. Αξίζει να τονιστεί ότι η ίδια η αλιευτική κοινότητα των παράκτιων αλιέων προτείνει κάποια από αυτά τα μέτρα προστασίας των ιχθυοαποθεμάτων.

100

Το WWF αγωνίζεται για την προστασία του περιβάλλοντος σε 6 ηπείρους και σε περισσότερες από 100 χώρες.

1961

Το WWF ιδρύθηκε το 1961 στην Ελβετία.

1991

Το WWF ιδρύει γραφείο στην Αθήνα το 1991.

300

Στην Ελλάδα έχουμε υλοποιήσει περισσότερες από 300 δράσεις.

1995

Η οικονομική διαχείριση του WWF Ελλάς ελέγχεται από ορκωτούς λογιστές σε ετήσια βάση από το 1995.

80%

των περιβαλλοντικών δράσεων του WWF Ελλάς εντάσσεται στις παγκόσμιες προτεραιότητες του WWF.

5.000.000

Μας στηρίζουν περισσότεροι από 5.000.000 υποστηρικτές παγκοσμίως. Στην Ελλάδα έχουμε 11.000 υποστηρικτές.

Αποστολή του WWF Ελλάς

είναι να διατηρήσει την πλούσια βιοποικιλότητα της Ελλάδας ως αναπόσπαστο στοιχείο της Μεσογείου και να παρεμποδίσει –και μακροπρόθεσμα να αντιστρέψει– την υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος, με στόχο την αρμονική συνύπαρξη ανθρώπου και φύσης.

[wwf.gr](http://www.wwf.gr)

You Tube <http://www.youtube.com/wwfgrwebtv>

<http://www.facebook.com/WWFGreece>

http://twitter.com/WWF_Greece